

A Cseh és Morvaországi Magyarok Szövetsége brünni szervezetének lapja

BRÜNNI MAGYAR
KUTAR

11. évfolyam
2005/1

Magyar Kulturális Napok 2004

GONDOLATOK

Vissza a könyvhöz?	4
A könyvtárak a kisebbségek szolgálatában	7

ÉVFORDULÓK

180 éve született Jókai Mór	8
Száz éve született József Attila	9
35 éves a KAFEDIK	11

SZÖVETSÉGI HÍREK

Visszapillantás 2004-re	12
Köris – a megfogant mag	14
MKIC a világhálón www.mkic.cz	15
Taglista	16

SAJTÓVISSZHANG**TÖRTÉNELEM**

Brünni mondák	18
---------------------	----

ÉRDEKESSÉGEK, HÍREK, TUDÓSÍTÁSOK

Még egy intelligens csatorna: m2 a tudás és a kultúra szolgálatában	20
Kapcsolódási pontok	21
NYEOMSZSZ Tükör	23
Egység a sokféleségben	23
EUTOTÓ	25

RIPORT

Beszélgetés Lukáš Bendával	26
----------------------------------	----

OLVASÓI LEVÉL

Ha tanácstalanok is a műsák, azért el ne hallgassanak teljesen!	29
---	----

CSEH ÖSSZEFOGLALÓ

.....	30
-------	----

ÚVAHY

Zpět k čtětě?	4
Knihovny ve službách národnostních menšin	7

VÝROČÍ

180 let narození Móra Jókai	8
100 let narození Attily József	9
35. výročí založení klubu KAFEDIK	11

ZE ŽIVOTA SVAZU

Ohlédnutí za rokem 2004	12
Köris (Jasan) – lidový soubor Svazu Maďarů	14
Domovské stránky MKIC (www.mkic.cz)	15
Seznam členů	16

OZVĚNY

.....	17
-------	----

HISTORIE

Brněnské pověsti	18
------------------------	----

ZAJÍMAVOSTI

Další inteligentní kanál: m2 ve službách vzdělávání a kultury	20
Styčné body	21
Zpravodaj NYEOMSZSZ	23
Jednota v rozmanitosti – krátký průvodce Evropskou unií	23
Kvíz o Evropské unii	25

ROZHOVOR

Rozhovor s Lukášem Bendou	26
---------------------------------	----

DOPISY ČTENÁŘŮ

Múzy by neměly mlčet	29
----------------------------	----

ČESKÉ RESUMÉ

.....	30
-------	----

BRÜNNI MAGYAR
Futár

Kiadja:

A Cseh- és Morvaországi
Magyarok Szövetsége – Brünn

Szerkesztők:

Vojtek Zoltán

Detáry Attila

Grafikai szerkesztő:

Fűzék Péter

A szerkesztőség címe:

Svaz Maďarů Brno,
Gorkého 12, 602 00 Brno
telefon/fax: +420 541 241 062
e-mail: info@mkic.cz

Regisztrációs szám:

MK ČR E 11196

**A folyóirat megjelenését
Brünn Város Polgármesteri
Hivatala és a Rákóczi
Alapítvány támogatja**

Vydavatel:

Svaz Maďarů žijících v českých
zemích – Brno

Redaktoři:

Zoltán Vojtek

Attila Detáry

Grafická úprava:

Peter Fűzék

Adresa:

Svaz Maďarů – Brno,
Gorkého 12, 602 00 Brno
telefon/fax: +420 541 241 062
e-mail: info@mkic.cz

Registrace:

MK ČR E 11196

**Vychází za finanční
podpory**

**Magistrátu města Brna
a Nadace Rákóczi**

Vissza a könyvhöz?

Mit és mennyit olvas manapság a magyar? Fel tudja-e még venni a könyv a versenyt a sokasodó tévécsatornákkal és az internettel? A szakemberek már a televíziózás elterjedése óta foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel, az utóbbi években pedig a sajtó is egyre nagyobb teret szentel az olvasási kultúra hanyatlásának vagy legalábbis átalakulásának.

Nyilvánvaló, hogy a rendszerváltozás óta eltelt másfél évtized társadalmi és gazdasági változásai gyökeresen átalakították az emberek mindennapjait, és ezzel együtt olvasási szokásaikat. Az alábbiakban két szociológiai felmérésre támaszkodva szeretném érzékeltetni a legfontosabb változásokat. Mindkettő Magyarországon készült, az egyik még a rendszerváltozás előtt, a másik tizenöt évvel később, az ezredfordulón. Olvasóink bizonyára sejtik, hogy az összehasonlításból nem az derül ki, hogy a szabadság és a jólét felvirágoztatta olvasási kultúránkat. Épp ellenkezőleg: a számok tükrében láthatjuk, hogy napjainkban az emberek többségét jobban csábítja a megsokasodott tévécsatornák kínálata és az internet mint egy jó regény. Van, akinek a mai életmód mellett már nem marad ideje a könyvre, pedig tíz-tizenöt évvel ezelőtt még olvasott, és van, aki még meg sem tapasztalta az olvasás gyönyörűségét, mert már az elektronikus médiák korában nőtt fel. Sokan úgy vélik, eljött a Gutenberg-korszak vége. Mások viszont nem csüggednek, szerintük a könyv keresi és meg is fogja találni a helyét az új világban. Az ő nézetüket támasztja alá a cikk másik fele, amiből kiderül, hogy van recept az olvasás felélesztésére, méghozzá a rivális tömegmédiák bevonásával. Ez a recept, modern kifejezéssel élve projekt, külföldön bevált és most egy éven át Magyarországon fogja népszerűsíteni a könyvet, az olvasást.

Olvasáskultúránk az ezredfordulón címmel a Tiszatáj 2002. februári számában Gereben Ferenc igen részletes, tizenkét oldalas tanulmányban hasonlította össze két olvasásszociológiai felmérés eredményeit. Ebből emeltem ki ízelítőként egy-két bekezdést. Aki kedvet kap teljes cikk elolvasására, azt a www.olvasas.lap.hu

honlapon találja meg.

„A rendszerváltozási folyamat belobbanása előtt 1985/86 telén volt Magyarországon az utolsó országos reprezentatív olvasásszociológiai felmérés. A kilencvenes évek előrehaladtával, a kulturális érdeklődés érzékelhető apályos állapotában egyre többekben érlelődött a kíváncsiság: vajon a szabadság és a demokrácia világában hogyan alakultak olvasási szokásaink és beállítódásaink? .... 2000 őszén sikerült egy újabb, a magyarországi felnőtt (18 éven felüli) népességet reprezentáló művelődés- és vallásszociológiai témájú kérdőíves felmérést végeznünk. Az 1035 főre kiterjedő vizsgálat adatai összehetők voltak a korábbi magyarországi reprezentatív olvasásszociológiai felmérésekével, sőt a kilencvenes években a határon túli magyarok körében végzett művelődésszociológiai adatfelvételek információival is.

Kezdjük azzal (1. táblázat), hogy a felnőtt népességben belül 1985 és 2000 között jól érzékelhetően megnőtt azok aránya, akik semmit (sem könyvet, sem sajtóterméket), vagy csak napilapot szoktak olvasni, míg a könyvet és különböző sajtótermékeket együtt olvasóké jelentősen csökkent. Az együttes sajtó- és könyvolvasást, s azon belül a könyvolvasást rendszeresen művelők, vagyis bizonyos értelemben az olvasói elit aránya 18 %-ról 9 %-ra esett vissza.

1. táblázat: Összevont olvasási mutató (%)

Mit szokott olvasni?	1985	2000
Semmit nem olvas	5,3	12,2
Csak napilapot	6,5	10,9
Csak (napilapon kívül is) valamilyen sajtóterméket	23,8	28,6
Csak könyvet (plusz esetleg napilapot)	3,6	9,2
(Többféle) sajtóterméket és könyvet egyaránt, de könyvet nem rendszeresen	42,7	30,0
(Többféle) sajtóterméket és – rendszeresen – könyvet is	18,1	9,1
Összesen	100,0	100,0

Ami a szűkebb értelemben vett könyvolvasást illeti, a felmérést megelőző évben legalább egy könyvet a felnőtt társadalom közel fele olvasott el, őket nevezhetjük – hagyományos olvasáskutatói standard szerint – könyvolvasónak. Nem véletlenül hangsúlyozzuk a XX. századi hagyományos kulturális „mértékegységek” szempontját: ugyanis az utóbbi évtizedek olvasásszociológiai vizsgálatai még az elolvasott – és nem csak fellapozott – könyvekben, ennek megfelelően dominánsan szépirodalmi olvasmányokban gondolkoztak, ellentétben a modern és posztmodern emberrel, aki sokszor – néhány praktikus információ kicsippentése céljából – csak bele-bele olvas a könyvekbe vagy egyre inkább a számítógép képernyőjébe (vagy inkább – fogyasztói motivációtól vezérelve – a képes magazinokba). Mindez azt jelenti, hogy a hagyományos standard szerinti könyvolvasók aránya az 1985-ös 64 %-ról 2000-ben 49 %-ra, s az ún. „rendszeres” (havi átlagban legalább egy könyvet) olvasók aránya pedig 19 %-ról 12 %-ra csökkent (2. táblázat). Míg az olvasás gyakoriságának fékeződése végigkísérte az utóbbi évtizedeket, a könyvolvasók arányának csökkenése merőben új fejlemény, ezzel korábban, amióta olvasásvizsgálatok folynak Magyarországon, még nem találkoztunk.

Ez a csökkenés annál is inkább figyelemfelhívó, mert az iskolázottság és a szabadidő növekedése közepette következett be. A szabadidőnek viszont egyre jelentősebb hányadát a televíziózás (és azon belül is elsősorban a kereskedelmi csatornák műsorainak fogyasztása) foglalja le; s ezzel egyúttal az olvasáskultúra megrendülésének egyik valószínű okát is megneveztük. Felmérése-

ink komplex mutatói szerint a „keveset” és a „nagyon keveset” tévőzők aránya 1985-ben 17 % volt, 2000-ben már csak 3 %. És a régebben „nagyon sokat” tévőzők (ez naponta átlagosan legalább 3 órás műsorfogyasztást jelent) 18 %-os aránya manapság többségi: a kérdezettek 55 %-át jellemző magatartássá vált.

2. táblázat: A könyvolvasás gyakorisága (%)

Könyvolvasás	1985	2000
Nem olvas (évente egy könyvet sem)	35,6	51,2
Nagyon ritkán (évente 1-3 könyvet)	21,3	23,5
Időnként (évente 4-11 könyvet)	24,1	13,7
Rendszeresen (havonta átlagban legalább 1 könyvet)	19,0	11,6
Összesen	100,0	100,0

...Az aktuális olvasmányok szerzőinek nemzetiség szerinti 1985-ös és 2000-es Magyarországi megoszlása (3. táblázat) a magyar szerzők kategóriájában és a (nyugat- és kelet-) európai szerzők körében csökkenést, a (túlnyomórészt észak-) amerikai szerzők esetében viszont jelentős növekedést (7 %-ról 31 %-ra) mutat. Itt is éltünk a határon túli összehasonlítás lehetőségével, és azt tapasztaltuk, hogy határon túl mindenütt magasabb a magyar szerzők aránya, mint 2000-ben itthon; az amerikai szerzőké viszont alacsonyabb, mint Magyarországon. Vagyis határon túl jobban ragaszkodnak a hagyományos értékhez és a nemzeti irodalomhoz, és egyelőre nem, vagy csak lasabban és fékezten követik a Magyarországon évtizedek óta egyre jobban kibontakozó kommercializálódási tendenciát.”

3. táblázat: A legutóbbi olvasmányok összetétele a művek szerzőinek nemzetisége szerint

Az olvasmányok szerzőinek nemzetisége	A magyar könyvolvasók százalékában					
	Magyarország (1985)	Magyarország (2000)	Erdély (1998)	Kárpátalja (1999)	Felvidék (1999)	Vajdaság (2000)
Magyar	55	42	59	49	45	55
Európai (volt) szocialista országok népei	4	2	3	6	7	7
Egyéb (főleg nyugat-) európai orsz. népei	29	21	20	27	21	18
(Észak- és Dél-) Amerika	7	31	14	10	22	18
Egyéb	2	3	4	1	3	2
Nem megállapítható	3	1	-	7	2	-
Összesen	100	100	100	100	100	100

Valójában nem ezek a meglehetősen lehangoló adatok ösztönöztek a cikk megírásra, a lökést a Kossuth Rádió Gondolat-jel című műsora adta. A január 30-i adásban Harsányi László, a Nemzeti Kulturális Alapprogram igazgatója bemutatta a „Nagy Könyvet” – azt a márciusban induló kampányt, ami az olvasás népszerűsítését tűzte ki céljául. Az eredeti ötlet Nagy-Britanniából származik, ahol 2003-ban a BBC sugározta „Big Read” (nagy olvasás, nagy olvasmány) nevű sorozat valóságos olvasási lázat keltett, mivel a könyvet, az olvasást áruként „adta el”. A reklámhadjárat során a brit kampányszervezők szügyentelenül igénybe vettek minden, még épp gusztyosnak minősíthető piaci eszközt, és az eredmény igazolta elvárásukat: a Big Readdel kapcsolatos tévéműsorok nézettsége megnőtt, a könyvkiadás és a könyvvásárlás pedig jelentősen megemelkedett. A német köztvévé követte a brit példát, megvette a licencet, és Németországban mostanában ért véget a kampány. A sorozat forgatókönyvét megvette a Nemzeti Kulturális Alapprogram is. Most a Kultuszminisztériummal valamint a Magyar Televízióval közösen készíti a kampány magyar változatát.

A „Nagy Könyv” projekt a könyvkiadók egy-egy új könyv megjelenésekor folytatott szokás-

sos kampányától abban különbözik, hogy úgymond alulról szerveződik és nem olyan szelíd, udvariassal meggyőző eszközöket használ, mint amiket megszoktunk és amik már nemigen hatnak. Itt más stratégiát használnak: igyekeznek mindenkit, akit megérint az ötlet – akár olvas, akár nem olvas, csak olvasott valamikor, vagy van benne fogékonyság egy későbbi olvasásra – bekapcsolni a „játékba”. Az első lépés igen egyszerű ám izgalmas: megválaszolni azt a kérdést, hogy mi (volt) a résztvevő kedvenc könyve. A „játékosok” tehát könyveket jelölnek (az egyszerűség végett regényeket), lesznek versengő csapatok, díjak, és a végén ott lesz a könyv, a Nagy Könyv. Mindez versenyszerűen, a legmodernebb és jól ismert tömegmédiá- és reklámeszközökkel folyik majd, és remélhetőleg Magyarországon sem marad el a versenyt kísérő könyvmánia, olvasási láz, irodalomfüggőség... Márciusban indul a bevezető kampány, amely magát a Nagy Könyvet mint terméket, mint versenyzési lehetőséget vezet be, és a Könyvfesztiválra, tehát április végére összeáll Magyarország száz legkedveltebb regényének listája... Bízunk a kampány sikerében és abban, hogy a Prágai Tükör későbbi számaiban lesz miről beszámolnunk.

DA (Megjelent a Prágai Tükör 2005/1 számában)

Együttműködési megállapodás

A könyvtárak és kisebbségek együttműködésének kézzelfogható eredménye az együttműködési megállapodás, melyet 2004. április 30-án írtak alá Salgótarjánban a következő felek

Knihovna Jiřího Mahena – Kobližná 4, Brno, Cseh Köztársaság, képviselő: Ing. Nivnická Libuše – igazgatónő

Szav Maďarů – Brno (Cseh- és Morvaország Magyarok Szövetsége -Brno) – Gorkého 12, Brno, Cseh Köztársaság, képviselő: Ing. Vojtek Zoltán – elnök

Balasi Bálint Megyei Könyvtár – Salgótarján, Kassai sor. 2, Magyar Köztársaság, képviselő: Oroszné Katona Anna – igazgatónő

Az együttműködési megállapodás 7. pontjában a következő áll:

A két könyvtár közötti kapcsolatfelvételen jelentős szerepet játszott a Cseh- és Morvaország Magyarok Szövetsége brünni szervezete; a szervezet vállalja, hogy a fenti könyvtárak közötti együttműködést a továbbiakban is segíti.

A könyvtárak a kisebbségek szolgálatában

Az alábbiakban a brünni Masaryk Egyetem friss diplomása, Ivana Brunovská szakdolgozatából idézünk. A dolgozatíró a városban működő kisebbségi szervezetek bemutatása mellett olyan projekteket ismertet, amelyek a könyvtárak felhasználásával igyekeznek elmélyíteni nemzet és nemzeti kisebbség kapcsolatát.

V následujícím článku citujeme z oborové práce Ivany Brunovské, čerstvé absolventky Masarykovy univerzity v Brně, která má název „Multikulturní město Brno – Možnosti spolupráce knihoven s organizacemi národnostních menšin”.

Knihovny na cestě k interkulturalitě

..Spoluprací knihoven s organizacemi národnostních menšin mohou vzniknout velmi zajímavé projekty, které nejen zpestří kulturní život města, ale rovněž pomáhají české společnosti porozumět rozmanitým kulturám.

O jednom takovém projektu, který proběhl v minulosti pojednává následující kapitola

Týden národnostních menšin v knihovně Jiřího Mahena

V týdnu od 20-23.října 2003 uspořádala knihovna Jiřího Mahena ve spolupráci s městem Brnem „Týden národnostních menšin”. Záštitu nad akcí převzal 1. náměstek primátora města Brna Ing. Rostislav Slavotíněk.

Od pondělí do čtvrtka pokaždé od 16. hodin v Ústřední knihovně Jiřího Mahena na Kobližné ulici postupně představily svoji kulturu národnostní menšiny žijící v Brně a to prostřednictvím přednášek, recitací, koncertů, tanečních vystoupení i filmových ukázek. Součástí „Týdne národnostních menšin” byla i výstava „Cože? Já, a rasista?”, pořádaná ve spolupráci s „Mládeží pro interkulturní porozumění” (MIP) 1 v rámci projektu „Rozmanitost do knihoven” 2, který byl součástí „Kampaně proti rasismu” financovaného Úřadem vlády ČR.

Pondělní slavnostní zahájení probíhalo za přítomnosti zástupců města, kraje, Výboru pro národnostní menšiny a zástupců národnostních menšin žijících v Brně. Libuše Nivnická, ředitelka

KJM, při zahájení řekla: „Cílem akce je se vzájemně lépe poznávat. Knihovny jsou instituce, které mají nabízet informace a my si přejeme, aby i příslušníci národnostních menšin u nás nacházeli zájem a informace, které je mohou obohatit a které mohou obohatit také příslušníky majoritní společnosti.” Zahájení bylo doprovázeno vystoupením dětí z Bulharského kulturně osvětového sdružení Brno a klavírním vystoupením Jana Vojtky ze Svazu Madarů.

Vlastní program začal prezentací Romského muzea, jehož činnost přiblížila ředitelka muzea paní PhDr. Jana Horváthová. Helena Danielová představila svoji knihu „Paměti romských žen: Kořeny I”, ve které popisuje životní příběhy pěti Romek různého sociálního postavení a věku. Čtenáři se tak mají možnost dovědět více o tradicích, zvycích a životě

Romů. Následovalo promítání dokumentárního filmu o holocaustu Romů „To jsou těžké vzpomínky” a poté probíhala beseda s historikem Mgr. Petrem Lhotkou.

Souběžně s programem v atriu byla v přízemí knihovny předváděna ukáзка pletení proutěných košíků, tradičního umění Romů, panem Miroslavem Zimou z romského střediska Drom. Vystoupily také taneční soubor Čerčeňa z Dromu a taneční soubor Terne čaja ze Společenství Romů na Moravě.

Úterý bylo věnováno především bulharské a německé menšině. Děti z Německého kulturního sdružení, Region Brno „Brněnští vrbčáci” zahrály legendu o Krysaři z Hammelnu. Bulharské kulturní sdružení se prezentovalo vystoupením tanečního souboru Kytka a promítáním dokumentárního filmu Bulharsko. Konec odpoledne patřil Němcům. Německý jazykový a kulturní spolek Brno a Kulturní sdružení občanů německé národnosti ČR předvedlo vystoupení vlastní pěvecké skupiny vzniklé před koncem roku. Pan Gerhard Hanak představil svoji knihu o židovské komunitě na Jižní Moravě, kterou si sám financoval a zdarma ji nabídl různým knihovnám a spolkům. Prezentace byla zakončena promítáním videa „Brno večera a dnes.”

Středa byla zahájena výstavou knih a přednáškou „O makedonské národnostní otázce” Diskuse ze zúčastnil prof.PhDr.Ivan Dorovský, DrSc, Vangel Bejkovský, Ing. Dimitri Kirjakovský, Grigor

Sukalovský, prof. Dr. Maxim Karanfilovski ze Společnosti přátel jižních Slovanů. Svaz Madarů žijících v českých zemích nabídl veřejnosti pěvecké vystoupení Renaty Hirošové a Tibora Sonkoly a folklorní skupiny Tiszavirág, promítání videa „Maďaři v Brně v roce 2000“ a autogramiádu knih László Nagye „Hajduci“ a Antona Mészárosé „Vzpomínky psané ve tmě“. Prezentace byla zakončena klavírním vystoupením Renaty Hirošové a „Brünni Triá“ ze Svazu Madarů.

Ve čtvrtek se svým programem do „Týdne národnostních menšin“ zapojila Asociace ruských spolků v ČR a to recitací ruských básní, hrou na kytaru, na bajan i ochutnávkou pirožků. Na závěr dne vystoupil dětský taneční soubor Púčik z obce Slovákov v Brně a za Řeckou obec vystoupily taneční soubor Prométheus, Lyceum Řekyň, žáci z řecké školy a na flétnu zahrál Joannis Moras.

„Týden národnostních menšin byl myšlen jako malý příspěvek poznání kultury jiných národů – těch, které v Evropském společenství již jsou i těch, které se spolu s Českou republikou do něj chystají. Knihovny by měly být právě těmi místy, kde se

kultury setkávají a poznávají“ O tom jak se „Týden národnostních menšin“ vydařil, svědčí pozitivní ohlasy nejen v denním tisku (Místní kultura, Rovnost, Veřejná správa, MF Dnes aj.), ale i ohlasy v místních periodikách národnostních menšin. Jediným stínem na této akci bylo to, že měla poměrně nízkou návštěvnost, což může být dáno jednak malou informovaností a jednak tím, že „Týden národnostních menšin“ byl svým zaměřením vůbec první akcí a tudíž zatím nemá tradici. To se ovšem do budoucna změní, protože KJM počítá s tím, že se podobná akce bude opakovat.

Podle organizátorů „Týdne národnostních menšin“ přináší největší problémy v soužití právě odlišná mentalita příslušníků jednotlivých národností. Na druhou stranu právě tato odlišnost je tím „co dělá svět a život zajímavější, stačí se jen více navzájem chápat a tolerovat. K tomu je zapotřebí také něco vědět.“

K poznávání kultur, k získávání rozmanitých informací o různých národnostech snad neexistuje příhodnější instituce než právě knihovna, která je nestrannou, neziskovou organizací patřící všem.

180 éve született Jókai Mór

A magyar romantikus próza kiemelkedő képviselője és akadémikus. Fiatalon lapot szerkesztett, Petőfi barátja volt. A szabadságharc idején Kossuth megbízottjaként tevékenykedett, a kormánnyal Debrecenbe menekült, s ott megindította a békepárti *Esti Lapokat*. A bukás után rejtőzködött, s csak az 1850-es években kapott lapszerkesztői engedélyt. Ő szerkesztette a kor érclapját, az *Üstököst*, majd *A Hon* című napilapjával Tisza politikáját támogatta. 1867-78 között az *Igazmondó* című lap szerkesztője volt. Az ország egyik legnépszerűbb publicistájaként tisztelték.

Részt vett a politikai életben, elnöke volt a Petőfi Társaságnak és tagja az Országgyűlésnek. Ötvenéves írói jubileuma alkalmával száz kötetben adták ki műveit. Kétszer nősült, kétszer is színésznőt vett feleségül, mindkétszer botrányt okozott:

zott: 1848-ban a 8 évvel idősebb Laborfalvy Rózát vette el, majd 1899-ben a több mint 50 évvel fiatalabb Nagy Bellát. – Irodalmunk legnagyobbjai közé tartozik. Széles olvasóközönséget nevelt, nemzeti regényt alakított ki, a XX. századi regényirodalomra is erősen hatott, így Mikszáthra, Bródy Sándorra, Krúdyra, Gárdonyira, Móriczra, Szabó Dezsőre. Életműve a társalgási nyelvet is erősen befolyásolta.

Romantikus regényei – például az *Egy magyar nábob*, a *Kárpáthy Zoltán*, a *Szegény gazdagok*, a *kőszívű ember fiai*, a *Fekete gyémántok*, *Az aranyember*, a *Névtelen vár*, a *Rab Ráby*, a *lőcsei fehérek asszonya* és a *Gazdag szegények* – máig a legolvasottabb könyvek közé tartoznak, s a történeteket sokszor meg is

filmesítették.

Száz éve született József Attila

A proletariátus legmélyéről indult, a munkásosztály élményvilágát hozta gyermekkorából. Az eltűnt apa és a korán halt mosónő árvája áttengődte az országot: proletáryomor után a paraszti nyomort. Alulról ismerte meg a várost is, a falut is, és úgy emelkedett fel a szellem egyre magasabb rétegeibe, hogy számára nem volt különbség, még kevésbé ellentét népi és urbánus között.

József Attila tehetsége azonban érik, és rokonai támogatásokkal, szívós kitartással, küzdve a napi kenyérért, iskolába jár, érettségig verekszi magát, egyetemre iratkozik. Szinte elképzelhetetlen, hogy ennyi kényszerű küzdelemmel

hogyan tud már ifjúkorában olyan nagy műveltséget és olyan fejlett irodalmi kultúrát szerezní. De anyni bizonyos, hogy tizenhét éves korában már birtokában van a Nyugat vers-technikájának, minden versformát biztosan kezel, amikor Szegeden felfigyel rá Juhász Gyula. Nemsokára meg is jelenik első kötete a Szépség koldusa. Ebben még Kosztolányi Dezső és Juhász Gyula tanítványának mutatkozik, de úgy, hogy hallható már saját hangjának eredetisége is. Később is befogadja a különböző hatásokat, és magához hasonítja őket. Hamarosan megilleti Ady, majd Kassák költészete, később a modern nyugati költészet. Ezekből ötvözi össze a maga hangját-stílusát, amelyel kora legfőbb mondanivalóit tudja klasszikus végérvénységgel megfogalmazni.

Tanulmányait azonban nem folytathatja. Költészetének még ösztönös, de jól érezhető forradalmi hangja ellene fordítja a professzorait: eltanácsolják az egyetemről. De nem akadályozhatják meg szakadatlan továbbtanulását. Hamarosan felfigyel rá az irodalom, Juhász Gyula után az új hangokra oly érzékeny és

mindig segítőkész Kosztolányi, majd – ellentétes érzelmekkel – Babits is. A kitűnően induló fiatal költőnek most már alkalma nyílik külföldi útra is, ha vállalja a nélkülözéseket, de hát ezt kisgyermekkorától megszokta. Nekiindul a világnak, fő állomásai Bécs és Párizs.

Idegzete eddig sem volt jó. Művész, nagy művész: eleve érzékeny idegrendszerű. A sok nélkülözés, a mélyre szívott érzelmi válságok, szerelmi reménytelenségek, rendszertelen életmód eddig is koptatták-rongálták az érzékeny idegzetet, egyszer ifjúkorában már kísérletezett is az öngyilkossággal. Körülötte pedig az egész világ készült megöregülni: a fasizmus, úgy látszik, ellenállhatatlanul terjed Európában. József Attila korán ismerte fel a népfrontpolitika szükségességét, még mielőtt a kommunista párt meghirdette volna azt. Amikor ő igényelte, a dogmatikusok még pártellenesnek minősítették. Nemsokára ez lett a pártvonal, de akkor József Attila már kivettként rettgett a megöregüléstől.

Adódott olykor boldog szerelem is, amelyet megmérgezett a nyomor és a betegség, keresett még boldogabb szerelmet, de viszonzásra nem talált.

És közben – legalábbis irodalmi körökben – híres költő lett. Most már Babits is elismerte; összebékültek, Kosztolányi lelkesedett érte, a polgári baloldal a magáénak kívánta. Valamenynyire javult anyagi helyzete is (Hatvany, a nagy mecénás, Ady hajdani pártfogója is segítette), szerkesztője lett egy új, színvonalas, haladó polgári folyóiratnak, a Szép Szónak. Közben azonban egyre jobban nyomasztotta az idegbaj. Az orvosok és pszichiáterek csak ideig-óráig tudtak valamit javítani: az életet egyre elviselhetetlenebbnek érezte. Pedig első gyűjteményes kötete, a Medvetánc óta meg lehetett elégedve a fogadtatással, és évről évre tökéletesebb remekműveket írt. Világnézeti lírája egyenrangúvá vált Petőfiével és Adyéval, de túllépett rajtuk, ő a nagy szocialista megoldás vátesze, Majakovszkij és Aragon társa a világirodalomban. Szerelmi lírája pedig hasonló-

képpen Petőfivel és Adyval teszi egyenrangúvá, s a világirodalomban a legelső társa Petrarcatól Baudelairen keresztül Éluard-ig. Költészetében klasszicizmustól szürrealizmusig, ősmítosztól marxizmusig évezredek eredménye szövődik óriási egységgé. Minden, ami költészetünkben addig volt, beleolvadt József Attilába; minden, ami azóta van, vele kezdődik. A „szellem és szerelem”, a szocialista humanizmus, az európai magyarság klasszikusa volt.

Jelentősége a nemzetközi irodalomban semmivel sem kisebb, mint Bartóké a zenében. Mindez mindössze harminckét évet alatt, gyakori nélkülözés, üldöztetés s meg nem értés mellett. Rettegés a belülről fenyegető örülettől és a kívülről fenyegető világörülettől, a fasizmustól. Élete utolsó napjaiban is remekműveket írt, s nem reménykedve többé semmi jóban, 1937-ben öngyilkossággal fejezte be az életét.

Š. Ágnes

KÉSZ A LETTÁR

Magamban bíztam eleitől fogva -
ha semmije sincs, nem is kerül sokba
ez az embernek. Semmiképp se többbe,
mint az állatnak, mely elhull örökre.
Ha féltem is, a helyemet megálltam -
születtem, elvegyültem és kiváltam.
Meg is fizettem, kinek ahogy mérte,
ki ingyen adott, azt szerettem érte.
Asszony ha játszott velem hitegetve:
hittem igazán - hadd teljen a kedvel!
Sikáltam hajót, rántottam az ampát.
Okos urak közt játszottam a bambát.
Árultam forgót, kenyeret és könyvet,
ujjágot, verset - mikor mi volt könnyebb.

Nem dicső harcban, nem szelíd kötélén,
de ágyban végzem, néha ezt remélem.
Akárhogyan lesz, immár kész a lettár.
Éltem - és ebbe más is behalt már.

(IME, HÁT MEGLELTÉM HAZÁMAT...)

Ime, hát megleltem hazámat,
a földet, ahol nevémet
hibátlanul írják fölém,
ha eltemet, ki eltemet.

E föld befogad, mint a persely.
Mert nem kell (mily sajnálatos!)
a háborúból visszamaradt
húszfilléres, a vashatos.

Sem a vasgyűrű, melybe vésvé
a szép szó áll, hogy új világ,
jog, föld. - Törvényünk háborús még
s szebbek az arany karikák.

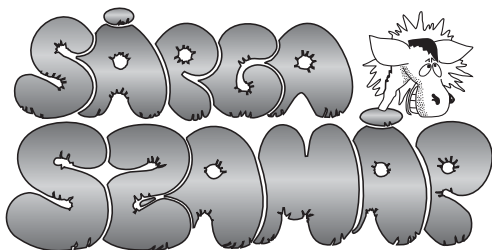
Egyedül voltam én sokáig.
Majd eljöttek hozzám sokan.
Magad vagy, mondták; bár velük
voltam volna én boldogan.

Igy éltem s voltam én hiába,
megállapíthatom magam.
Bolondot játszottak velem
s már halálom is hasztalan.

Mióta éltem, forgószélnben
próbáltam állni helyemen.
Nagy neveltség, hogy nem vétettem
többet, mint vétettek nekem.

Szép a tavasz és szép a nyár is,
de szebb az ősz s legszebb a tél,
annak, ki tűzhelyet, családot,
már végképp másoknak remél.

A KAFEDIK-ről szóló jó hírek egyike az,
hogy újraindul a diákszervezet lapja, a
Sárga Szamár. Az idei első számot
betettük a Brünni Magyar Futárba. Reméljük,
elnyeri olvasóink tetszését.

35 éves a KAFEDIK

Az alábbi beszámolóval adóságot törlesztünk, hiszen a Prágai Tükör hasábjain már régóta nem esett szó a brünni Kazinczy Ferenc Diákklubról. A hébe-hóba megjelenő cikkekből és egy-két személyes találkozásból viszont tudjuk, hogy az utóbbi néhány évben a klubtagok száma folyamatosan gyarapodik. Ez igen jó jel – annak a jele, hogy a KAFEDIK a 1990-es évek közepén bekövetkezett pangás után ismét életre kel. A fellendülés jelei – a programok és a klub életéről szóló hírek – megtalálhatók a klub honlapján (www.kafedik.net), mi azonban úgy érezzük, hogy időről időre nem árt az érdeklődőket hagyományos formában, azaz lapunk hasábjain is tájékoztatni.

Beszámolóink időszerűségét az is fokozza, hogy a KAFEDIK az idén ünnepli fennállásának 35. évfordulóját. Ráadásul október 6-tól új elnök áll a klub élén, akit az alábbi rövid interjúban szeretnénk bemutatni.

Beszélgető partnerem Ambrus Tünde, a brünni Állatorvosi és Gyógyszerészeti Egyetem harmadéves gyógyszerész hallgatója, aki másfél hónapja lett a KAFEDIK új elnöke. Tünde, milyen állapotban veszed át a szervezetet?

Jelenleg egy kissé felemás a helyzet a KAFEDIK-ban. Nagyon biztató, hogy a KAFEDIK taglétszáma folyamatosan növekszik, újabb és újabb lelkes tagok segítik a klub felvirágoztatását, jók a kapcsolataink más diákklubokkal, ifjúsági szervezetekkel, és további kapcsolatok kiépítése van folyamatban. Vannak azonban nehézségeink is. Elsősorban a papírmunka, a hivatalos elintéznivalók területén szembesültem problémákkal. Ennek okát abban látom, hogy az elmúlt néhány évben a klub életben tartása volt a vezetőség legfonotsabb feladata, emiatt a hivatalos és dokumentációs munkára kevesebb idő jutott.

A klubszervezés a nagyváros kínálta szórakozási lehetőségek mellett nem könnyű feladat, a televízió és az internet csábításáról nem is beszélve. Miért gondolod, hogy ilyen közegben érdemes diákklubot vezetni?

Mindig akad jónéhány ember, akinek szívügye a KAFEDIK, aki a rohanás, stressz, internet, stb. mellett igényli a klasszikus emberi kapcsolatokat is, és minél többen vagyunk, annál nagyobb az ilyen tagok száma. Mivel körülbelül két hónapja vettem át a klub vezetését, főleg az ebben az időszakban szervezett rendezvényeink visszhangja alapján tudom megítélni, érdemes-e. Ennek alapján pedig meg vagyok győződve arról, hogy érdemes.

Milyen típusú programokkal szeretnétek becsalogatni az embereket?

A hagyományos rendezvények – mint például a gólyaavatás, gulyásparty, farsangi mulatság vagy a március 15-i megemlékezés – természetesen ezután sem maradnak el. Szeretném, ha sikerülne, szintén a hagyományokhoz hűen, meghívunk néhány neves előadót, a többség számára érdekes témájú előadásra, beszélgetésre. Fölmerült a közös kirándulások terve is, illetve a KAFEDIK egykori lapjának, a Sárga Szamárnak az újraindítása. Mindezek még erősebb, összetartóbb csapattá kovácsolhatnák a KAFEDIK-osokat.

A CSMMSZ diák szemmel valószínűleg túl „felöltött” szervezet, és a programjai is inkább az idősebb generáció ízlését tükrözik. Milyen lehetőségeket látsz a két szervezet együttműködésére?

Rögtön az elején lenne egy apró megjegyzésem: annak idején, a CSMMSZ brünni szervezetének alakuló ülésén jó néhány KAFEDIK-tag volt jelen, tehát a diákszervezet és a „felöltött” szervezet között kezdettől fogva van természetes összefonódás. Terveim között szerepel ennek a kapcsolatnak minél szorosabbá fűzése, hiszen ami összeköt bennünket, az a gyönyörű anyanyelvünk. És egy-egy színvonalas előadás vagy jó koncert mind az idősebb generáció, mind a mi korosztályunk számára élvezetes és hasznos lehet.

Köszönöm a beszélgetést.

DA (Megjelent a Prágai Tükör 2005/1 számában)

• December 21., MKIC

Csicseri történet – Móra Ferenc meséi a pécsi Bóbita bábszínház előadásában

• December 9., Bolek Polívka Színház

Egyazon városban élünk – a Brünnben élő nemzeti kisebbségek szólistáinak és táncsoportjainak karácsonyi koncertje

• November 27., Hotel Kozák

Katalin-bál – a Magyar Kulturális Napok ünnepeles zárórendezvénye

• November 15., Mahen Emlékház

Késmárk, Kassa, Wittemberk melletti Glöven, ismét Kassa, majd Prága – találkozás Kateřina Pošová műfordítóval, tolmáccsal és filmkritikussal, a *Vagyok, mert muszáj* kötetének megjelenése alkalmából

• November 8., Brno, Főpolgármesteri Hivatal

A nemzeti kisebbségek képviselőinek találkozója Brünn város főpolgármesterével, Richard Svobodával

• Október 23-24., Brno

X. Magyar Kulturális Napok
Október 23., Lužanky Szabadidőközpont
A lévai Garam Menti Népi Együttes „Vásárnapok” c. műsora. A kísérőprogram keretében bemutatkozott a Pusztai Étterem magyar ételeivel, valamint a pohőfelicei Balaton Étterem magyar borkínálatával.

• Október 24.

Magyar nyelvű szentmise majd koszorúzás a Špilberk vár falán elhelyezett magyar jakobinusok emléktáblájánál

Visszapillantás 2004-re

2005 február 9-én került sor a szervezet évzáró tagsági gyűlésére. Bár a szervezet 2004. dec. 31-ével bezárólag 127 rendes tagot tartott nyilván, a gyűlésen mindössze huszonnyolcan vettek részt, ami a tagbázis 21 %-a! Az alacsony részvételi arány okait csak találgathatjuk, mindenestre bízunk abban, hogy a fizető tagok többsége egyetért a szervezet tevékenységével és létevel.

Mi írható a 2004-es év számlájára?

- A szervezet bizonyította, hogy önálló jogi státusszal rendelkező gazdasági egységként képes hatékonyan működni, ami tovább növelte a szervezet hitelességét, főleg a helyi és regionális önkormányzati szerveknél

- Sikerült bebiztosítani a szervezet és a klub működési feltételeit pályázatok (MKČR, MSMTČR, JMK, MmB, NR, NKÖM, IKA) és saját vállalkozói tevékenység segítségével – a rendezvények listája az Eseménynaptár 2004 c. összefoglalóban található.

- Kiadtuk a BMF 2004/1 számát

- Létrehoztuk a szervezet honlapját www.mkic.cz címmel

- Megrendeztük a 10. MKN-at, melyről a ČT2 összeállítást mutatott be a Babilon c. kisebbségi műsorban

- Megalakult a Kőrös néptáncsoport, mely aránylag rövid idő alatt, de sok gyakorlás után nem kis sikerrel lépett fel több multikulturális rendezvényen is (Vissza a gyökerekhez, Jánosik dukátja, Egyazon városban élünk, Katalin bál).

Mennyire sikerült megvalósítani a Szövetség céljait?

A Szövetség Alapszabálya 2. cikkelyének 2. pontja értelmében a szervezet céljai:

a. a CSK azon állampolgárainak a számontartása, akik magyar nemzetiségűeknek vallják magukat, és számukra megteremteni a Szervezet küldetésének a megvalósításához szükséges feltételeket

Tények:

- a Brünnben nyilvántartott 427 magyar nemzetiségű állampolgár 29,7%-a szerepel szervezetünk tagnyilvántartásában,

- a szervezet küldetésének (tagok identitástudatának megőrzése és fejlesztése) megvalósításához szükséges feltételeket hivatottak biztosítani: a rendszeres havi tájékoztatók megküldése, a BMF c. lap

kiadása, MKIC üzemeltetése – klubtalálkozók, kulturális és művelődési programok szervezése, stb. – valamint a saját honlap működtetése

b. a múltbeli cseh-magyar kapcsolatok megismerése, e kapcsolatok jelenkori ápolása és fejlesztése, valamint a magyar nemzet kulturális értékeinek lebegtetése szerinti megismertetése a cseh nyilvánossággal

Tények:

- a 10. MKN megrendezése
- a Kőrös néptáncegyüttes sikeres szereplései a multikulturális rendezvényeken (Vissza a gyökerekhez, Jánosik dukátja, Egyazon városban élünk, Katalin bál)

c. olyan tevékenység folytatása, amely lebegtető tevékenység a cseh-magyar kapcsolatok fejlesztését

Tények:

- a brünni J. Mahen Könyvtár és a salgótarjáni Ballasi B. könyvtár együttműködésének létrejöttében való közreműködés

- a brünni nemzetközi folklórfesztivál szervezésében való közreműködés

- a MKIC üzemeltetése (Információs- és utazaási iroda, tolmács- és fordítói tevékenység folytatása, magyar termékek forgalmazása)

Hogyan gazdálkodott szervezetünk 2004-ben?

Bevétel összesen:	1,088.995 Kč (100,0%)
– gazdasági tevékenységből	560.109 Kč (51,4%)
– tagdíjból	27.200 Kč (2,5%)
– pályázatokból	415.019 Kč (38,1%)
– egyéb (támogatóktól, stb.)	6.667 Kč (8,0%)
Kiadás összesen:	1,075.875 Kč (100,0%)
– pályázatok* megvalósításával kapcsolatos kiadások	572.324 Kč (53,2%)
– szolgáltatások biztosításával járó kiadások	503.551 Kč (46,8%)
Gazdasági eredmény:	13.119 Kč
A szervezet vagyona összesen:	720,421 Kč
– befektetés (MKIC)	337.000 Kč
– berendezési eszközök	215.298 Kč
– berendezési tárgyak	168.123 Kč

* Pályázatok 2004-ben:

P1 – Kulturális, információs és dokumentációs tevékenység

P2 – Magyar Kulturális Napok

P3 – Brünni Magyar Futár

P4 – Gyerekfoglalkozás, nyelvtanítás

P5 – Hagyományörző tevékenység (Kőrös néptánccsoport)

• Október 6., MKIC

Megemlékezés az aradi vértanúkról, a Világörökség magyar műemlékeiről tartott előadást Détáry Attila

• Szeptember 29., MKIC

Az őszi szezon megnyitása – baráti találkozás cigányzene mellett, a zenét a Lačo Hangoš zenekar szolgáltatta

• Augusztus 27-29., Hotel Medlov

Hétvégi családi találkozó – művelődési tábor
Előadtak: Bercz András – énekes és mesemondó, Balázs Géza – nyelvész, Gulyás László – népművész, Kemény Bertalan és Szabó Rezső

• Augusztus 6-7., Rožnov pod Radhošem

Jánošík dukátja 2004
Kőrös néptáncegyüttesünk fellépése a szlovákiai nemzetközi folklórfesztiválon.

• Június 6., Bílovice nad Svitavou

Gyermek- és sportnap

• Május 19., MKIC

Vagabond
Filmvetítés, beszélgetés a filmrendezővel és a szereplőkkel, majd táncbál volt

• Május 15., Dům pánů z Kunštátu

Vissza a gyökerekhez – a brünni nemzeti kisebbségek találkozója
Szervezetünket a Kőrös néptánc együttes képviselte.

• Május 12., MKIC

AKUNA – élelmiszerkiegészítőkről tartott előadást Anna Karleczová

• Május 5., MKIC

Alternatív gyógyászatról valamint a természetes alapanyagú termékek felhasználásáról

tarott előadást dr. Pásztor László, a szlovákiai Magánorvosok Szövetségének elnöke

• **Április 24., MKIC**

TIKI TIKI TIMBÓ

Zenés műsor gyerekeknek
Radványi Balázs, a Kalálka együttes tagja és vendégei előadásában

• **Április 22., MKIC**

Húsvéti szokások

Gyerekfoglalkozás – a magyar népi hagyományok felelevenítése

• **Április 2., MKIC**

Beszélgetés Bugár Bélával
a Szlovák Parlament elnökhelyettesével

• **Március 31., MKIC**

Angyalbárányok – magyar népmese (nemcsak) gyermekeknek Écsi Gyöngyi és Kováts Marcell előadásában

• **Március 17., MKIC**

Irodalmi est – az 1848-49-es forradalomra emlékeztünk

• **Március 15., Konzervatórium**

Mészáros Antal és vendégei koncertje

• **Március 11., Hét és Fél Színház**

Ágoston trió – a népszerű magyar együttes és szakszofonos jazz-koncertje

• **Február 25., MKIC**

A 2003-as év eseményeiről készült videofelvételek levetítése

• **Február 13., MKIC**

Évzáró tagsági gyűlés, utána közös szórakozás a klubban

Kőris – a megfogant mag

Tevékenységgükkel a kulturális örökség és identitástudat magvait szeretnék terjeszteni és feléleszteni

A magyarság népi öröksége hű tükörképe elődeink játékoságának, szívéllyességének, méltóságának, erejének, ízlésének, egészséges gondolkodásának és pajkosságának. Színértéke összecseng a természettel. Az ének, tánc és zene – mint elválaszthatatlan egység – felhevíthet, de hátborsódzást is okozhat.

Az ének, tánc, a zene a modern – gyors technikai fejlődésnek induló – civilizáció létrejötte előtt a szórakozás, ünneplés a siralom vagy a pihenés eszköze volt. Mai – kimeríthetetlen lehetőségeket nyújtó – felgyorsuló időnkben elvesz a természetes mozgás és a szórakozás ezen kútforrása. A villany, a közlekedési eszközök, az internet, stb., mint emberi termék – látszólag megkönnyíti életünket, szükségünk van rá. Egyúttal azonban az embernek – mint a természet legökéletesebb teremtményének – bizalmat, tiszteletet és a visszatérés igényét kellene tanúsítania iránta.

Ez az igény merült fel valószínűleg a CSMMSZ brünni szervezetének tagjaiban (Sonkoly Tibor, Hiros Renáta, Kiesling Magdolna, Tóth Nándor), amikor 1999-ben Sonkoly Tibor vezetésével létrehozták a TISZAVIRÁG (Jepice) néptáncegyüttest. Mondván az énekhez és tánchoz „elég” az ember. Az együttes működése valóban a tiszavirágéhoz volt hasonló – fellépések előtt mindig felújították tevékenységüket. Ennek ellenére rendszeresen szere-

peltek Strážnicében, résztvettek az Egyazon városban élünk („Žijeme v jednom městě”) valamint a Vissza a gyökerekhez („Návrat ke kořenům”) multikulturális rendezvényeken. Majd 2003-ban létrejött a tánc iránt érdeklődő fiatalok másik csoportja, mellyel egy ideig együttműködtek.

2004. július 31-én került megrendezésre a „JÁNOŠÍKOV DUKÁT” VI. Nemzetközi Folklorfesztivál, mely rendszeresen Rožnov pod Radhoštěm városkában zajlik, s melyre együttesünket is meghívta dr. Vlastimil Fabišík (a PŮČÍK táncegyüttes vezetője), akinek szívügye az említett rendezvények szervezése. Az együttes a Csehországban élő nemzeti kisebbségek „Egy országban élünk” c. programjában a kedvelt Besenyői Citerások kíséretében lépett fel. Az új táncosokat is tömörfőt TISZAVIRÁG egy verbunkost (Szatmár), egy leánytáncot (ének kísérettel) valamint egy páros táncot (Szamoshát) adott elő. A jó hatáshoz feltehetőleg hozzájárult a gyönyörű új népviselet is (tervező – forma, szín, anyagok: Fúrik Rita, kivitelező: Katarína Matoušková, finanszírozta: a CSMMSZ brünni szervezete). Magának a rožnovi faházaz városkának nagy a varázsa. Csehország, Szlovákia, Lengyelország, Magyarország valamint Bulgária nemzetiségi csoportjainak különböző korosztályba tartozó együttesei reggeltől késő éjszakáig énekeltek, zenéltek, táncoltak. Nem vallottak szegényt a kézművesek, szakácsok, vendéglősök sem. A hangulat varázslatos volt, ezért ha tehetik, Önök se mulasszák el a fesztivál VII. évfolyamát, melyre 2005. aug. 5-7-én kerül sor.

Az idei fesztivál idején a próbák már rendszerezettek voltak, s ez nem tisztavirág-életűségre vall. Ezért 2004 nyarán az együttes tagjai (Bártová A., Donáci S., Hradecká L., Chovanec M., Kacz P., Matoušková K., Mincingerová K.) felvették a KÓRIS (Jasan) nevet. A megfogant mag szimbolikája – mely évekig növekszik, erősödik, virágzik és új magvakat fogan – inkább megfelel elképzeléseiknek. A kulturális örökség és identitás-tudat ezen magvait szeretnék terjeszteni és feléleszteni tevékenységükkel. Legfőbb ideje a jövő generáció számára megőrizni ezeket a hagyományokat – amennyire lehetséges, természetesen úton – mint a szórakozás egy fajtáját. A táncegyüttes és a női dalkör (Hiros R., Sabacká A., Mišíková E., Římanová M., Nagy M.) közös műorszámai bizonyára fokozzák az élményt.

Reméljük, hogy táncházaink – melyeket a jövőben rendezni kívánunk – közönségre találnak. A magyar néphagyomány rendkívül gazdag, így folyton van mit tanulnunk.

K. Matoušková

FELHÍVÁS:

Várjuk mindazok jelentkezését, akik kedvelik és szeretnék megtanulni a magyar néptáncot, és akik hajlandók ennek érdekében rendszeresen részt venni a próbákon.

Jelentkezni lehet az alábbi címen:

Katarína Matoušková

E-mail: aktakstudio@atlas.cz

Tel.: 603 938 656

MKIC a világhálón

Az elektronikus tömegtájékoztatási eszközök korában szinte elképzelhetetlen, hogy egy vállalat, intézmény vagy szervezet ne legyen a világhálón. A honlapok célja a gyors elérhetőség, az aprólékos tájékoztatás az adott szervezetről és annak szolgáltatásairól.

Ennek tudatában hozta létre a CSMMSZ brünni szervezete 2004 végén a www.mkic.cz honlapot. Akinek még nem volt alkalma megnézni honlapunkat, szeretettel várjuk az említett címen.

mkic
BRNO

PROFANALIZÁTOŘ
FOLKLOR
CÍMĚK
STYLÁLNÍ ATAK
SILNĚJŠÍ
UTALIZÁTOŘ

ČESKÁ OČI a první Magyar kulturális és információs Centrum Honlapja

A Magyar Kulturális és Információs Centrum (MKIC) 1995-ben a Cseh- és Magyarország Magyar Önkormányzatok Szövetségének (SZÖV) kezdeményezésére hozta létre Brnóban a CSMMSZ (Brno) szűk a célja, hogy biztosítsa a Brnóban és környékén élő magyar nemzetiségű származó kulturális kultúrát, a cseh lakosság számára pedig a Magyarországról hazatérőket szellemi közéletben.

A MKIC-vel működik:

- a Magyar Tánctársulat információs portálja
- a Magyarországi Magyarok Szövetsége
- a Magyarországi Magyarok Szövetsége
- a Magyarországi Magyarok Szövetsége

A Magyar Kulturális és Információs Centrum honlapja szerkesztéséért felelős: Magyarországi az önkormányzatok száma

Honlapunk az alábbi témákban nyújt tájékoztatást:

- Magyarország és a nemzetiségű emberek
- Kultúra és Szórakozás
- Magyarországi életmód és kultúra
- Magyarországi honfoglalás
- Magyarországi honfoglalás
- Magyarországi honfoglalás
- Magyarországi honfoglalás
- Magyarországi honfoglalás

Ha Ön is szeretne részt venni a honlapunkon, akkor a honlapunkon megtekintheti az MKIC magyar nemzetiségűek identifikációs listáit az anyanyelv, kultúra, hagyományok - megőrzéséhez és fejlesztéséhez.

Gurného 12, 602 00 Brno, telefon: +420 541 241 062, e-mail: info@mkic.cz, aktualizace: 16.05.11.00

A CSMMSZ brünni szervezet rendes illetve pártoló tagjai 2004-ben *)

ASTROVÁ	Alžběta	KARLE CZ	János	PODOLANOVÁ	Helena
BABKA	Eszter	KAUPOVÁ	Klára	POŠVÁROVÁ	Katarína
BAJNAI	Elemér	KELECSÉNYI	Ivan	PRAŽÁK	Richard
BARGEL	Judit	KELLNEROVÁ	Georgína	PURSANIDU	Irena
BARNA	József	KEPRT	Robert	RADLIČKA	Miroslav
BEKE	Ladislav	KETTMANNOVÁ	Eva	SALAUARDOVÁ	Klára
BERENTE	Gejza	KIESLINGOVÁ	Magdaléna	SEBESTYÉN	Róbert
BÍNOVÁ	Anna	KITNEROVÁ	Mária	SEDLÁČKOVÁ	Magdaléna
BÍRÓ	Koloman	KNOTKOVÁ	Věra	SEDLÁČKOVÁ	Kateřina
BORDÁS	Róbert	KOCZMAN	Miklós	SEMEŠ	Alexander
BOŽKOVÁ	Helena	KOLÁČKOVÁ	Alžbeta	SIDÓ	Josef
BRAUNOVÁ	Veronika	KOLÁROVÁ	Edita	SLANÝ	Bohuš
BUKOVSKÁ	Erika	KOSTKOVÁ	Ilona	SOMOGYI	Ladislav
BUNDZIK	Edmund	KOTLÁR	László	SONKOLY	Tibor
CSŐLLEI	József	KOVAŘÍKOVÁ	Anikó	STRAUSZ	František
ČIPÁK	Aurél	KOZUMPLIKOVÁ	Eva	STRAUSZOVÁ	Lubica
DETÁRY	Attila	KOZUMPLIKOVÁ	Maria	STRUHÁR	František
DETÁRYOVÁ	Alena	KŘEŠŤANOVÁ	Charlotte	SVIGRUHA	János
DITTEL	István	KUN	László	SZABÓ	Szider
DITTELOVÁ	Beáta	LACHČINA	Richard	SZALÓ	Csaba
DRÁPELA	Jiří	LEBDUŠKOVA	Iréna	SZEKERES	Ferenc
DVOŘÁKOVÁ	Anikó	LELOVICS	Pál	SZÍJJÁRTÓ	Ludovít
FARKAS,CSc.	Julius	LENART	Theodor	SZITAY	Ladislav
FAZEKAS	Mónika	LUKÁCS	Ladislav	SZÖLLŐS	Štefan
FEKETE	Igor	MÉHES	Alexandr	SZOMBATH	András
FIŠEROVÁ	Mária	MELUZIN	Péter	ŠABACKÁ	Ágnes
FLORIÁNOVÁ	Irena	MELUZINOVÁ	Malvina	ŠALPLACHTOVÁ	Eva
FORSTINGER	Rudolf	MÉSZÁROS	Alan	ŠALPLACHTOVÁ ml.	Eva
GALÁŠ	Jan	MÉSZÁROS	Antal	ŠICHTÁNCOVÁ	Margit
GAŠPÁR	Ladislav	MIŠÍKOVÁ	Edita	ŠTEFUNKOVÁ - SZABÓ	Erzsébet
GŐÖZ	Tomáš	MLEJNKOVÁ	Helena	TÓTH	Ferdinand
HANIKOVÁ	Monika	MLEJNKOVÁ ml.	Helena	TÓTHOVÁ	Jarmila
HARSÁNYI	János	MOLNÁR	Alexander	TÓTHOVÁ	Jusztina
HAWERLAND	Leo	NAGY, CSc.	Dénes	URBANOVÁ	Helena
HEGYI	František	NAVRÁTILOVÁ	Klára	URBANOVÁ	Mária
HIROŠOVÁ	Renata	NOVOTNÁ	Anna	VARGA	Juraj
HLADKÁ	Judita	OLGYAI	Jenő	VARGA	Frigyes
HUSZÁR	Ladislav	OLGYAI	Viola	VÁŠEK	Antonín
ISTENES	Péter	OSVÍTILOVÁ	Mária	VOJTEK	Zoltán
IVÁN	László	PÁL	Andor	VOJTEK	Petr
JAKUBOVICH	Péter	PATAŠIOVÁ	Kateřina	VOJTKOVÁ	Hana
JÓZSA	Zoltán	PETROVIČ	Jan	VOJTKOVÁ	Zuzana
JÓZSA	Erika	PLAŠILOVÁ	Eszter	WASSERBAUEROVÁ	Julie
KAISER Ph.D.	József	PLAŠILOVÁ	Petra	ZELENÁKOVÁ	Maria
KAISEROVÁ	Mária	PLŠKOVÁ	Marie	ZVOLSKÁ	Alžběta
KARA	István	PODHORSKÝ	Radovan		

*) A tagságot a Szervezet tagjainak névsorába való bejegyzés igazolja (A Szövetség Alapszabálya értelmében rendes, illetve pártoló taggá válik mindaz, aki évi tagdíj befizetésével – ami bekerül a tagnyilvántartásba – támogatja a szervezet tevékenységét.

A tagság megszűnik:

1. kilépéssel – a tag írásbeli, az ASz bizottságához benyújtott, kielépetési nyilatkozatának kézbesítése napján
2. kizárással – abban az esetben, ha a tag tevékenységével a

Szervezet hírnevét csorbítja – az ASz bizottságának kétharmados szótöbbséggel hozott határozata napján; a kizárás ellen fellebbezni lehet az ASz taggyűléséhez, mely végleges érvénnyel dönt a tagságról

3. törléssel – amennyiben a tag három (3) éven keresztül nem fizet tagdíjat

4. a tag halálával

5. a Szervezet megszűnésével

Rovnost, 2004. október 22.

Tájékoztató a X. Magyar Kulturális Napokról

informujeme

■ U Veverí výtoví rybník • V sobotu 23. října od 9. hodiny se v rybníku u lávky pod hradem Veverí koná výlov spojený s prodejem ryb. (vh)

■ Ve Wilsonově lese vybírají stromy • Krasavce • Koučička za záchrany Wilsonova lesa pořádá v sobotu 23. října od 10.00 do 12.00 akce vyhlášení nejkrásnějšího stromu Wilsonova lesa. Akce se koná na lávce přes bývalou sjezdovku a její součástí budou také soutěže pro děti. (mi)

■ Šlapanické chryzantémy • Slechitel Jan Dvořák, nedávno oceněný jihomoravským krajem za celoživotní práci v oboru přírodních věd, pořádá během víkendových dní 23. a 24. října výstavu svých uslechtilých chryzantém. Návštěvníci si mohou květiny i dokumentaci Dvořákovy práce prohlédnout po oba dny od 9 do 17 hodin ve skleníku na Dlouhé ulici ve Šlapanicích u Brna. (ji)

■ 5 Maďary nejen o tanci • Desáté Maďarské kulturní dny pro veřejnost (se vstupným 50 Kč) se uskuteční o víkendu 23. a 24. října v Brně-Lužánkách v Centru volného času. Svaz Maďarů Žijících v českých zemích tam zahájí v sobotu v 18 hodin Jarmareční dny, a to s vystoupením Lidového souboru Garam Menti Népi Együttes z Lévic. Po 19 hodině představí nejen moravští Maďaři v Brně Csopek, tedy svoji gastronomii, cestovní ruch a vinařství. Následně pak „Tančírnu“ i s výukou temperamentních maďarských tanců za hudebního doprovodu skupiny Pengő a zpěvu Ivett Baran. Neděle patří na festivalu od 10 hodin máš v maďarském jazyce v brněnském kostele v Grohově ulici. Půl hodiny před polednem uctí Maďaři odkaz svých předků-bojovníků za nezávislosti národa u pamětní desky maďarských jakobínů na Spilberku. (vz)

Rovnost, 2004. október 25.

A magyar táncok lázba hozták a közönséget X. Magyar Kulturális Napok Brnmben

Rovnost, 2005. március 2.

Brünn város támogatja a nemzetiségi kisebbségnek projektjét

Haló Brno, 2004. december

A nemzetiségszék képviselőinek találkozója Brünn város főpolgármesterével, Richard Svobodával

Na pozvání Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva města Brna se 8. 11. 2004 přímátor Richarda Svoboda setkal se zástupci národnostních menšin. Po pracovní části byl čas i na společné foto.

Foto: Zdeněk Poltýka

stručně

Novým náměstkem by mohl být podnikatel Hošek

Brno • Brněnská ODS má prvního vážného kandidáta na místo technického náměstka brněnského primátora. Je jím podnikatel Miroslav Hošek, který je spolujednatel firmy prodávající mercedesy. Je zároveň zastupitelem města Brna a městské části Vinohrady. Ve funkci by tak mohl nahradit Petra Zbytku, jemuž klub zastupitelů za ODS minulý týden vyjádřil nedůvěru.

Podle předsedy klubu brněnských zastupitelů ODS Lea Vendíka má Hošek velkou šanci podporu klubu získat. Vyhrady vůči Hoškovi nemají ani lidovci, kteří spolu s ODS tvoří radniční koalici. O novém náměstkovi primátora by mělo být jasno do konce března. (vj)

Brno přispěje menšinám ve městě na jejich projekty

Brno • Mimořádnou dotaci 800 000 korun národnostním menšinám v Brně na jejich projekty večera schválili městští zastupitelé. Žádost o dotaci podalo 21 organizací, které reprezentují například kulturu bulharskou, chorvatskou, maďarskou, německou, polskou, ruskou, rusínskou, řeckou či slovenskou. Loni dalo město na obdobné výdaje organizacím národnostních menšin 740 000 korun. (tk)

Brünni mondák

Városunk történetéhez számos monda kapcsolódik. Az alábbiakban hármat közlünk, lapunk további számaiban pedig folytatni szeretnénk a sorozatot.

Az illetlen emberke

Ha jobban megnézik a Szent Jakab-templom déli oldalát, az egyik gótikus boltív fölött egy szokatlan szobrot fedeznek fel. A meglepő díszítőelem egydős a templommal. Abban az időben két templom épült egyszerre: a Szent Jakab-templom és a Szent Péter-Pál-katedrális. Úgy hírlik, a két templom építetői nem nagyon szívteltek egymást, és a városban mindenki kíváncsi volt, hogy végződik a riválisok versengése. A katedrális építetőinek több volt a pénzük, a Szent

Jakab-templom építetői viszont jobb építésmestert fogadtak, aki külföldön szerzett tapasztalatokat, többek között a strasbourgi katedrális építésénél. Kiválóan értette a szakmáját, és gyorsan dolgozott. Ezen kívül nagy mókamester hírében állt, akit nemcsak a munkatársai, hanem a Brünni polgárok is megszerettek. A Szent Jakab-templom építése rendes ütemben haladt, a Szent Péter-Pál-katedrálisé azonban elhúzódott. A lemaradás a katedrális építetőit dühítette, és mivel nagy volt a hatalmuk, elérték, hogy a Szent Jakab-templom építésmesterének el kelljen hagynia a várost. Megbízói – nehéz szívvel – kénytelenek voltak a mesternek felmondani. Mielőtt elment, az volt kívánsága, hogy befejezhesse azt az ablakot, amin éppen dolgozott. Mikor elkészült a munkával és leleplezte a művet, mindenki megértette, hogy a mester igen eredeti módon bosszulta meg a másik fél ármánykodását. Az ablak fölött – arra a pontra, ahol a boltívek találkoznak – egy emberkét faragott, aki meztelen fenekét mutatja a Szent Péter-Pál-katedrális felé ezzel fejezvé ki, mit gondol róla és az urairól.

A déli harangszó, ami megmentette a várost

1645 tavaszán a svéd seregek a mai Zábřovice és Komárov városrészek területén állomásoztak. Itt volt Torstenson tábornok főhadiszállása is. A tábornok biztos volt benne, hogy a győzelemhez legfeljebb egy hétre lesz szüksége. Tévedett: csapatai négy hónapig ostromolták a várost, amit a lakosság foggal, körömmel védett. A svédek között rengeteg volt a sebesült és egyre nehezebben viselték a körülményeket. A büszke Torstenson csalódott volt, hiszen messze földön híres serege először nem tudott elfoglalni egy várost. Ezért egy helyi fogadóba haditanácsra hívta tisztjeit, ahol a következőket mondta nekik: „Holnap utoljára, teljes erőből támadunk. A várost

még a déli harangszó előtt el kell foglalnunk. Ha addigra nem sikerül, elvonulunk.” A fogadás, aki már hónapok óta kiszolgálta a svédeket, elég jól értette a nyelvüket. Tudta, milyen fontos a hír, és hogy azt minél előbb közölni kell a városvédőkkel. Titkos folyosókon eljutott egészen Souches városparancsnokig, akinek elmondta, mit hallott. Másnap, szeptember 15-én, elkezdődött a döntő csata. A városvédők minden erejüket bevetve harcoltak. Amikor azonban a svédeknek sikerült egy-két helyen kikezdeni a városfalakat, Souches cselhez folyamodott. Utasította a harangozót, hogy kezdjen delet harangozni. Annak ellenére, hogy a tornyot több találat érte, a harangozó felkapaszkodott és meghúzta a köteleket. Amikor a harangok megszólaltak, még csak tizenegy óra volt, a svédek azonban azt hitték, hogy már dél van, és az előző napi utasítás értelmében elkezdtek visszavonulni. Estére pedig teljesen elvonultak a várostól. Brünn tehát megmenekült, és ennek emlékére a Szent Péter-Pál-katedrális harangjai azóta már tizenegykor delet harangoznak.

A sárkány mondája

A brünni sárkány eredete máig nem tisztázott. Trutnovban azt állítják, hogy a sárkánnyal Trut csapata végzett, amikor 1006-ban a várost alapította. Brünnbe néhány évvel később került, amikor Oldřich cseh fejedelem tanácskozást hívott össze a városban, ahol fiát morva fejedelemmé akarta választatni. Az egész országból érkeztek küldöttek, köztük Albert Trut, aki a fejedelemnek ajándékba hozta a kitömött sárkányt. A fejedelem állítólag akkor rendelte úgy, hogy a városháza termében akasszák föl a kitömött sárkányt.

Egy másik elképzelés szerint a sárkányt a keresztes lovagok hozták hadjárataikról, és van olyan forrás is, miszerint a városatyák a kitömött szörnyet egyenesen a török szultántól kapták ajándékba.

A brünniek szerint azonban a sárkány nem ajándékként került a városba. A Svratka folyó partján élt barlangjában, és veszélyeztette a kör-

nyék lakosságát, mert ha éhes volt, mindent fölfalt, ami a környezetében volt. A városatyák száz aranyat ígértek annak, aki a sárkányt megöli, de senki sem jelentkezett. Történt egyszer, hogy a Kék oroszlánhoz címzett fogadóba betért egy mészáros, aki a világot járta. A fogadóban szinte mindenki a sárkányról beszélt, és amikor ezt a mészáros hallotta, így szólt: „Én megszabadítalak benneteket a sárkánytól. Hozzatok egy nagy ökörbőrt és egy zsák oltatlan meszet.” Az emberek nem nagyon hittek neki, de azért teljesítették a kívánságát. A mészáros bevarrta a meszet az ökörbőrbé, kocsira tette és elhajtott. Amikor a folyóhoz ért, elhelyezte a csalétket arra a helyre, ahol a sárkányt szokták látni. Aztán várt. Nemsokára megjelent a sárkány és nekilátott az „áldozatnak”. Miután felfalta az egész „ökröt”, jót ivott a folyó vizéből és pihenni tért. Ám nem sokáig volt nyugta, merthogy a mész formi kezdett a gyomrában, mígnem a sárkány szétpukkadt. Így szabadultak meg tőle a brünniek, megmentőjük, a mészáros pedig megkapta a száz aranyat, és tovább folytatta kalandozásait a világban.

Még egy intelligens csatorna a tudás és a kultúra szolgálatában

A határon túli magyarok, beleértve bennünket, csehországi magyarokat, már több mint tíz éve követhetik a magyar műholdas TV-adást. Aki még nem szerelte föl a vételhez szükséges parabola antennát, az is bizonyára hallott a Duna Televízióról. Ez a csatorna az elmúlt évtizedben a magyarság „égi köldökzsinórjává” vált: a kulturális értékek megőrzésének eszközévé s azon felül a Kárpát-medence meghatározó hírtelevíziójává. A Duna Televíziónak tehát már nem kell reklám. A Prágai Tükör hasábjain már beszámoltunk róla vagy legalábbis utaltunk rá. A Hot Bird 3 és 6 műholdról még egy magyar TV-csatorna vehető: a Magyar Televízió kettes adója, az m2, amiről viszont eddig nem sok esett. Nem csoda, hiszen aki mondjuk fél évvel ezelőtt átváltott az m2-re, valószínűleg nem találta túl érdekesnek a kínálatot. A Duna Televízióval összehasonlítva akkoriban az m2 műsorai igen kevés nézőt vonzottak.

A tavalyi év végén mindez gyökeresen megváltozott: egy új koncepció és a mögötte álló lelkes csapat életre keltette az m2-t. Egyik napról a másikra a tudomány és a kultúráé lett a főszerep. Délelőttönként az iskolásoktól a nyugdíjasokig mindenki közérthető tudáshoz juthat, a délutáni és esti műsorok nézői pedig megismerhetik a legfontosabb és legérdekesebb kulturális eseményeket.

Én, véletlenül, az esti filmeknek köszönhetően jöttem rá, hogy ismét érdemes odafigyelni az m2-re. Vettem a fáradtságot és figyeltem, tartós jobbulásról van-e szó. Örömmel tudatom az olvasóval, hogy igen: a Duna Televízió mellé újabb intelligens csatorna került.

Válaszd a tudást! A cím már sokat elárul a műsorról, ami a nyelvtanításra, az informatikai képzésre, egyetemi előadásokra és a szakmát keresők átképzésére épül. Piacgazdaságban a felnőttoktatást segítő programokra különösen nagy szükség van, hiszen sokan kénytelenek akár többször is munkahelyet váltani, az új állás elnyerésének pedig fontos feltétele a friss ismeretanyag, a folyamatos tanulás. Szerencsére ezt kor-

mányzati szinten is felismerték és léptek: összesen 450 millió forintot bocsátottak a Nemzeti Felnőttképzési Intézet rendelkezésére, ahol pályázatokat írnak ki különböző műsorok elkészítésére, amelyeket az m2 sugároz. Ennek köszönhetően napközben a tudomány és a továbbképzés a képernyő.

Este hatkor nyit a „Kulturház” – benne szinte minden, ami a kulturális értékek közvetítésével kapcsolatos. Baló György a műsor tavaly novemberi indításkor így fogalmazott: „Az új m2 legfontosabb funkciója, hogy egy – fokozatosan fejlesztendő – internetes portállal együtt a szó legszelebb értelmében vett kulturális programokat ajánljon. Filmet, színházat, operát, koncertet, könyvet, kiállítását, fesztivált, rendezvényt, vitát – mindent, ami a kultúra része az országban. Tehát nem budapesti, hanem országos áttekintést igyekszünk kínálni. Méghozzá úgy, hogy ne lehessen menekülni: naponta többször is a képernyőre írjuk és néhányszor mondjuk is, mi mindent kínál a szerintünk izgalmas, sokszínű, sokarcú és sokféle magyar kultúra. Kereskedelmi nyelven: ha minket néz, semmiről nem marad le, ami kultúra.

Oda szeretnénk eljutni, hogy elmondhassuk: nincs kulturális esemény, amiről a Kulturház – vagy internetes oldala – nem tud, s hogy nézőink úgy érzékelik, ha televízióban vagy televízióon kívül kultúrát keresnek, az m2-re kell kapcsolniuk. Várja őket a Kulturház. Akkor is, ha otthon maradnak, akkor is, ha szívesen elmennének valahova. Egyfelől. Másfelől naponta kínálunk játékfilmet – szombatonként a filmművészet nagy mestereinek alkotásaiból válogatott sorozatot –, nemsokára dokumentumfilmeket is vetítünk, hetente négyszer látható a magyar televíziózás egyik értékes titka, a Záróra című vitaműsor és hetente egyszer a Tudósklub; hétfőként gyerek-, ismeretterjesztő-, irodalmi és zenei műsorokat sugárzunk.

A Kulturházat derűs, dinamikus csapat készíti, sok új kolléga és néhány tapasztalt televíziós. Minden nap délután hatkor – vagy néha fél hétkor – kezdünk. Fél nyolcig főleg a tizenéveseké a képernyő. Élő bejátszásokkal. Fél nyolckor mese.

Nyolckor Híradó. Utána megint a Kultúrház élő műsora kilencig-negyed tízig. Ekkor minden nap játékfilm. S utána, 11-kor: Záróra.”

Nem tartozom a rendszeres televízió nézők közé, ám az utóbbi hónapok tapasztalata alapján Baló György dinamikus csapata igen jó munkát végez. Ha a napi munka után marad egy kis időm, mostanában szívesen kapcsolom be az m2-t. Már odáig jutottam, hogy néha nem is tudom eldönteni, melyik magyar csatornát választom, a Cseh Televízió második csatornájáról nem is beszélve. A haszonéhes kereskedelmi televíziók fárasztóan unalmas, agymosó programjainak tengerében szaporodnak a szigetek, ahol az igényes néző is jól szórakozhat.

Még két dolgot szeretnék az eddigiekhez hozzátenni. Az egyik a rendszeres esti filmek kezdési időpontját illeti. A 21.00-21.15 órai kezdet sze-

rintem optimális. Ilyenkor az emberek többsége már túl van a napi kötelességeken, de még nem annyira fáradt, hogy ne tudná élvezni akár az igényesebb filmeket is. A másik megjegyzés ugyancsak a filmekkel kapcsolatos. Januártól az esti játékfilmek keretén belül új sorozat indult, a Neon, ami elsősorban a fiatal nézőknek szól. A filmek többsége nem túl elvont, könnyed, de tartalmas. A változatos programban egyaránt szerepelnek amerikai produkciók csillogó sztárparádéval és filmek fiatal európai színészekkel. Hétfő esténként a fiatalok – ám namcsak ők – nyugodtan választhatják a kényelmes, ám szórakoztató, otthoni mozizást. A szerkesztők szerint a sorozat filmjeinek kiválasztásánál elsődleges szempontként szerepelt a mai fiatalok életérzését bemutató, a közelmúltban készült alkotások bemutatása.

DA (Megjelent a Prágai Tükör 2005/1 számában)

Kapcsolódási pontok

„Az ausztriai népcsoportok és anyaországuk” címmel rendezett kisebbségügyi konferenciát az ausztriai Felsőpulyán (Oberpullendorf) az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége. Az előadók nemcsak a burgenlandi kisebbségek (csehek, horvátok, magyarok, romák, szlovákok és szlovének) helyzetét próbálták felvázolni, hanem követendő jövőképet is igyekeztek keresni a határon túli kisebbségek asszimilációjának megállítására az egyre bővülő Európai Unióban.

A konferencián a CSMMSZ brünni szervezetének képviselői is részt vettek (Olgyai Ibolya és Jenő, valamint Somogyi László), s mivel a téma hasonló helyzetről szólt mint a mi jelenlegi helyzetünk Csehországban, idézünk Králik Lóránd a Bécsi Naplóban megjelent cikkéből.

A burgenlandi Felsőpulya 2003 szeptember 4-5-én néhány napra ismét a világ magyarjainak találkozóhelyévé vált. A Kárpát-medence legszínvonalasabb kisebbségi kérdésekkel foglalkozó konferenciáját rendezte meg ott az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége (AMESZKSZ). Ez a megbeszélés a tizenhárom évvel ezelőtt kezdődött Kufstein Tanácskozás nyolcadik eseménysorozata volt, amelyet

immár sorban negyedszer rendeztek meg a burgenlandi városkában, a magyar határtól alig húsz kilométerre. Hogy Felsőpulya polgármestere (aki osztrák) ismételten vállalta, hogy helyet adjon a tanácskozássorozatnak, azt jelzi, hogy a többségi nemzet Ausztriában is kezd tudatára ébredni annak, hogy a kisebbségek a modern Európában nem nyűgöt jelentenek, hanem értéket képviselnek. „Az etnikai és nemzeti kisebbségek Európa sokszínű nyelvi, életmódbeli, kulturális örökségének, értékeinek hordozói. Identitásukat megfelelő autonómiák, intézmények, törvények, valamint az egyházak szolgálata mellett tudták és tudják fenntartani” – fogalmazták meg a tanácskozás résztvevői már a tavalyi zárónyilatkozatban is, s ennek szellemében az ausztriai magyarok egyesülete igyekezett a konferenciasorozat idei rendezvényébe bevonnai a többi jelentős burgenlandi kisebbséget is. „Az idei konferencia témaköze rendkívüli jelentőségű, ugyanis nemcsak az Ausztriában hivatalosan is elismert hat népcsoportról kíván helyzetképet felvázolni, hanem a májusi uniós bővítés utáni új helyzetet is elemezni kívánja, hiszen négy népcsoport anyaországa is csatlakozott az Európai Unióhoz” – nyilatkozta az Erdélyi Riportnak a szervező AMESZKSZ elnöke, Deák Ernő. Úgy vélte, hogy mindenképpen

érdemes végiggondolni a kisebbségi népcsoportok helyét és szerepét a határok nélküli Európában. Ennek fontosságát hangsúlyozta egyébként Szabó Vilmos, a Magyar Köztársaság Miniszterelnöki Hivatalának politikai államtitkára is

Az asszimiláció küszöbén

Ausztriában jelenleg hat kisebbséget ismernek el hivatalosan az érvényben lévő népcsoporttörvény értelmében. Ezek közé tartozik a magyarság is. A burgenlandi Statisztikai Hivatal munkatársa állítása szerint Ausztria a legnagyobb befogadó ország a térségben, hiszen nyolcmillió lakosából több mint egymillió az ország határain kívül született. Ez 12,3 százalékos arányt jelent, s összehasonlításképp a statisztikus elmondta, hogy még az Egyesült Államokban is csak 11 százalékos ez a mutató. is mutatkoznak a helyi magyarok számára: úgy tűnik, kilábaltak a demográfiai hullámvölgyből, hiszen jelentősen megnőtt a tíz év alatti gyermekek aránya.

Más gondok

A Burgenlandban élő hat népcsoportot, bár sok a közös problémájuk, különféle gondok foglalkoztatják, derült ki az előadásokból és helyzetelemzésekéből. A magyarok, csehek, szlovének és szlovákok számára az uniós bővítés teremt új helyzetet, melyben könnyebbé válik a népcsoport és anyaországuk közötti kommunikáció.

Radda István a 15 területi szervezetet tömörítő Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetségének nevében azt a kérdést szegezte az osztrák és magyar kormány jelen lévő képviselőinek, hogy az anyaország, Ausztria, illetve Európa számára van-e értelme, hogy támogassa a népcsoportoknak – s azokon belül is például a magyarságnak – az önazonosságuk megőrzésére irányuló törekvéseit. Erre a kényes kérdésre Szabó Vilmos politikai államtitkár egyértelmű igennel válaszolt.

Nyugati magyarok gondjai

A Felsőpulyai tanácskozás, amelyen 16 ország mintegy 230 képviselője vett részt, nemcsak az ausztriai magyarok gondjainak megfogalmazására nyújtott lehetőséget, hanem a nyugat-európai

magyarok ernyőszervezete, a NYEOMSZSZ éves közgyűlésének is helyszínt adott, azt a konferencia nyitása előtti napon tartották.

Az itt megfogalmazott közgyűlési zárónyilatkozatban a NYEOMSZSZ felveti a nyugat-európai magyarok számára a kettős állampolgárság megadásának lehetőségét, illetve az anyaországgal való, való kapcsolattartás végett szorgalmazza, hogy az Illyés Közalapítvány mindenkori költségvetésének legalább 5-7 százalékát arra különítsék el, hogy a nyugat-európai magyarságot és az összmagyarságot felvállalt feladataikat továbbra is eredményesen tudják végezni.

Szabó Vilmos, a határon túli kisebbségekért felelős magyar politikai államtitkár erre a következőket nyilatkozta: Az elosztás elveit és szerkezetét az IKA kuratórium határozza meg, ebbe a kérdésbe a kormány nem kíván érdemi- leg beleszólni.”

NYEOMSZSZ Tükör

A Nyugat-európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége ismertetője

Jelen elektronikus – virtuális kiadványunk célja, hogy bemutassa a a Nyugat-európai Országos Magyar Szervezetek Szövetségét (NYEOMSZSZ) a tizenhárom tagország ismertető-bemutatózó írásain keresztül. Nem törekedtünk arra, hogy egyszerűsítsük az ismertetőket, inkább az volt a szándékunk, hogy minden ország úgy mutatkozzon be, azt mondja el magáról, amit fontosnak tart. Így a jelen NYEOMSZSZ Tükörben igen gazdag és sokszínű anyagot prezentálunk, mely bőséges információforrás és érdekes, tanulságos olvasmány mind a nyugati szórványban élő, mind a Magyarország határain belül és kívül élő olvasók számára.

Mint minden egyéb adatokat tartalmazó gyűjtemény, idővel a NYEOMSZSZ Tükör is kiegészítésre szorul. Ezért ajánljuk az olvasók figyelmébe a Szövetség rendszeresen frissített honlapját, mely naprakész aktualitásokkal, információval és kapcsolódásokkal várja a látogatókat. Címe: <http://www.nyeomszsz.org>

A NYEOMSZSZ Tükör egyelőre csak elektronikus kiadásban jelenik meg (letölthető a honlapról), de a jövőben igény és anyagi lehetőségeink szerint papírkidás is lehetséges. Addig is minden észrevételt és javaslatot érdeklődéssel várunk.

Dobos Éva, eva.dobos@c2i.net

Egység a sokféleségben!

Rövid útmutató az Európai Unióról

NÉHÁNY ÉRDEKESÉG AZ EURÓPAI UNIÓRÓL

-Az Európai Uniónak vannak Európán kívüli területei is. Pl. A Spanyolországhoz tartozó Kanári-szigetek, a Franciaországhoz tartozó Guyana...

- A statisztikák szerint az EU állampolgárai egy évben átlagosan 132 kg tejterméket, 118 kg zöldséget, 89 kg húst, 13 kg tojást fogyasztanak.

- Az EU jelenlegi tagállamai közül Irországban él a legtöbb fiatal.

- A statisztikák szerint az EU-ban a hollandok a legmagasabbak, átlagosan 182,35 cm magasak, a

legalacsonyabbak a spanyolok és a portugálok.

- Az Unió jelenlegi országaiban a görögök szívják a legtöbb cigarettát évente (3020 cigaretta/fő), a legkevesebbet a finnek (817c/fő)

- Egy holland átlagosan 853 km-t teker biciklin egy évben.

- A 15-24 év közötti európaiak átlagosan 5 cm-rel magasabbak, mint a 65 évesnél idősebbek.

- Az EU országaiban a görög férfiak a legkövérebbek.

- A statisztikák szerint az EU-ban születendő lánygyerekek várható életkora 81, a fiúgyerekéké 74 év lesz.

- A csatlakozó 10 ország közül Cipruson a legmagasabb az 1000 lakosra jutó házasságkötések száma (15,1), és Szlovákiában a legalacsonyabb (3,5). Magyarországon ez az adat 4,3.

AZ EURÓPAI UNIÓ RÖVID TÖRTÉNETE

Az EU azon európai országokból áll, amelyek úgy határoztak, hogy közös érdekeik miatt szövetségre lépnek.

Az EU a három szervezetből álló Európai Közösségekre alapulva jött létre.

Az Európai Közösségeket 6 ország alapította: Németország, Franciaország, Olaszország, Belgium, Hollandia és Luxemburg.

1. Az Európai Közösségek első tagja

1950-ben két francia politikus azt javasolta, hogy Franciaország és Németország acél- és széntermelését közösen ellenőrizzék, mivel ez a két nyersanyag a háború két legfontosabb alapanyaga. 1951-ben megalakult az Európai Szén- és Acélközösség, melyhez az előbbi 6 ország csatlakozott.

2. Az Európai Közösségek második tagja

1957-ben megalapították Rómában az Európai Gazdasági Közösséget, más

néven a Közös Piacot.

3. Az Európai Közösségek harmadik tagja

1957-ben alakult meg az Európai Atomenergia Közösség, az atomenergia békés felhasználására.

Az Európai Közösségeket egyéb együttműködési területekkel bővítették ki. 1992-ben a Maastrichti Szerződés aláírásával megalakult az EU. Mivel a szerződés csak 1993. november 1-én lépett hatályba, ettől a dátumtól kezdve nevezzük a szervezetet Európai Uniónak.

A tagállamok megegyeztek abban, hogy szoros együttműködést alakítanak ki pl. a külpolitika, a biztonságpolitika, a belpolitika és az igazságügy területén. Továbbá megegyeztek abban, hogy 2002-től közös pénzt vezetnek be: az eurót. (Nagy-Britannia és Dánia saját kérésükre, Svédország más okból maradt ki a valutaunióból.)

1995-ben lépett hatályba a Schengeni Egyezmény. Lényege, hogy az EU-ban található belső országhatárokon nincsen személyellenőrzés, tehát semmilyen iratot nem kell bemutatni. (Nagy-Britannia és Írország saját kérésére nem vesz részt ennek e megállapodásnak végrehajtásában, Norvégia és Izland is csatlakoztak a megállapodáshoz)

2000. decemberében a nizzai EU csúcstalálkozón résztvevők megerősítették, hogy 2003. január 1-jétől kész az új tagjelöltek befogadására. Az 15 kinyilvánították, hogy az EU-nak a jövőben 27 tagja lesz.

2001. tavaszán a göteborgi csúcstalálkozón a tagállamok kinyilvánították, hogy reményeik szerint a társult országok első köre részt vehet a 2004-es Európa Parlamenti választásokon és meghatározták a belépés dátumát.

2002-ben bevezetik az eurót. Megszűnik a német márka ...

Az EU-nak jelenleg 15 tagja van:

1957– Németország, Franciaország, Olaszország, Hollandia, Belgium, Luxemburg

1973– Nagy-Britannia, Dánia, Írország

1981– Görögország

1986– Portugália, Spanyolország

1995– Ausztria, Finnország, Svédország

A most csatlakozó 10 ország:

Magyarország, Szlovénia, Lengyelország, Ciprus, Észtország, Litvánia, Lettország, Szlovákia, Csehország, Málta.

Az Európai Unió jelképei

1. Az EU zászló – kék alapon tizenkét sárga csillag.

A csillagok nem a tagországok számát jelképezik, hiszen az tizenöt, hanem a teljességet, a tökéletességet. 12 van belőlük, mint az óra lapján a számokból – ezzel jelképezik a teljességet és az Unió népeinek egységét.

2. Az EU himnusza – Beethoven: IX. szimfónia – Örömhód

3. Az Eu pénze – az euró

4. Az Európa nap – május 9.

5. Az EU jelmondata – Egység a sokféleségben

Az Európai Unió működése

Az EU hat fő intézményből áll.

- Európai Tanács
- Miniszterek Tanácsa (Európai Unió Tanácsa)
- Európai Bizottság
- Európai Parlament
- Európai Bíróság
- Számvevőszék

Európai Tanács

Az EU tagállamai kormány-és államfőinek a csúcstalálkozója, általában évente kétszer. Itt hozzák meg a nagy horderejű, fontos döntéseket.

Miniszterek Tanácsa

A tagállamok miniszterei döntéseket hoznak egy-egy témában, valamint szabályozásokat és törvényeket fogadnak el. Pl. ha oktatásról van szó, akkor az oktatási miniszterek tanácskoznak és döntenek.

Európai Bizottság

Az EU kormányának is szokták nevezni. Javaslatokat tesz törvények alkotására, megalkotja azokat, ellenőrzi, hogy a tagállamok betartják-e a közös szabályokat.

Európai Parlament

626 parlamenti képviselőből áll, akiket az EU állampolgárai közvetlenül választanak. A bővítés után sem lehet több tagja 700 főnél. (Igy a képviselői helyeket újra kell osztani az országok népességének függvényében.)

Feladata ellenőrizni az EU intézményeinek demokratikus működését, képviseli az állampolgárok jogait az EU-ban.

Európai Bíróság

A bíróság dönt az EU-val kapcsolatos peres ügyekben. Pl. tagállamok közti...

Számvevőszék

Feladata ellenőrizni, hogy az intézmények megfelelően használják-e fel az Unió pénzét

Magyarország és az Európai Unió

Magyarország 1991–ben kötött társulási szerződést az Unióval és 1994-ben lépett társulási viszonyba vele. Magyarország felvételi kérelmét 1994-ben nyújtotta be. A csatlakozási tárgyalások 1998-ban kezdődtek.

MAGYARORSZÁG 2004. május 1-től az EU teljes jogú tagja.

EU TOTÓ

1. Melyik EU tagországnak nincs határa egyik tagországgal sem?

- a. Nagy-Britannia
- b. Portugália
- c. Görögország

2. Hány tagországa van az EU-nak?

- a. 12
- b. 15
- c. 18

3. Ki választja az Európa Parlamentet?

- a. Közvetlenül a polgárok
- b. Az Európa Tanács nevezi ki
- c. Minden ország kormánya jelöli ki a képviselőket

4. Melyik az EU legnagyobb területű állama?

- a. Franciaország
- b. Spanyolország
- c. Olaszország

5. Mit jelképez az EU zászlóján a 12 csillag?

- a. Az Unió tagállamait, sajnos csak 12 fért a zászlóra
- b. Az órán található számokhoz hasonlóan a tökéletességet, a teljességet.
- c. Az Európa elnevezésű csillagképet

6. Melyik ország nem tagja az EU-nak?

- a. Olaszország
- b. Belgium
- c. Magyarország

7. Mi az EU himnusza?

- a. A kék Duna keringő
- b. Beethoven: Örömóda
- c. Mozart: III. szimfónia

8. Tippelj! Hány hivatalos nyelve van az EU-nak?

- a. 2
- b. 15
- c. 11

9. Mikor vették fel Svájcot az EU-ba?

- a. 1986
- b. 1973
- c. Svájc nem tagja az Uniónak

10. Mi az euró?

- a. Az EU rövidített neve
- b. Az új európai pénznem neve
- c. Az EU egyik intézményének neve

11. Találd ki! Az EU melyik tagállamában tölthetik szabadon, mindössze egy chippes jelzőkészülékkel a lábukon büntetésüket a rabok?

- a. Dánia
- b. Hollandia
- c. Svédország

12. Melyik két tagállam határán van Európa legmagasabb hegycsúcsa a Mont Blanc?

- a. Olaszország, Franciaország
- b. Franciaország, Németország
- c. Franciaország, Svájc

13. Mi Luxemburg államformája?

- a. Nagyhercegség
- b. Királyság
- c. Császárság

13 + 1. Mikor lesz Magyarország az EU teljes tagja?

- a. 2004. május 8. Az Európa Napon
- b. 2004. május 1.
- c. ma

A megfejtést kérjük, küldjék be az MKIC címére. A sikeres megfejtők között könyvjuttalmat sorsolunk ki.

Beszélgetés Lukáš Bendával

Lukáš Benda azon kevesek közé tartozik Csehországban, akik szinte tökéletesen megtanultak magyarul. Emlékszem, annak idején éppen én tanítottam a magyart a brünni Állami Nyelviskolában, amikor jelentkezett a kezdő nyelvtanfolyamra. Kérdésemre elárulta, hogy nincs felmenői között egyetlen magyar sem, és „csak” azért jelentkezik, hogy megtudja, miben más a magyar nyelv mint a cseh vagy más, elterjedtebb nyelvek. Lukáš nyelvérzékéhez nem fér kétség: tanult angolulul, németül, franciául, lengyelül, sőt – feltételezem, hogy a magyar nyelvvel való rokonsága miatt – finnül is.

A nyelviskolában rendkívül fogékonyak bizonyult, s csakhamar eldöntötte, hogy jelentkezik a Masaryk Egyetem magyar szakára, melyet akkor Richard Pražák hungarológus professzor vezetett. Az egyetemen ismét találkoztunk – a magyar szakon egy ideig én tanítottam. Idővel belefogott a fordításba-tolmacsolásba, érdeklődése és igyekezete természetesen elvitte Magyarországra is, ahol hosszabb-rövidebb ideig ösztöndíjasként tanult. Időközben kialakult érdeklődési köre: ma már specialistának számít a rendszerváltás utáni magyarországi demokratizálódás és a magyar politikai rendszer terén. E témakörökben 1997 óta cikkezik szakmai folyóiratokban, sőt több politológiai tanulmánykötetbe, egyetemi jegyzetbe is bevették írásait. Főleg a brünni Masaryk Egyetem Nemzetközi Politológiai Intézetével működik együtt, melynek egész Közép-Európára kiterjedő összehasonlító kötetiben megjelen-

tek a magyar pártrendszert, azon belül a magyar kommunista párt demokratikus szocialista párttá váló átalakulását és más témákat taglaló tanulmányai.

– *Lukáš, mondd el kicsit részletesebben, miért döntöttél úgy, hogy magyarul tanulj?*

– Az elhatározás akkor született, amikor gimnazista koromban valami más, „exotikusabb” nyelvet akartam felvenni a hagyományos „nagy nyelvek” mellé. És hogy miért éppen a magyarra esett a választásom? Valószínűleg azért, mert teljesen másnak tűnt nekem. Egyébként találkoztam a magyarral már korábban is, amikor a Kantiléna nevű brünni gyermekkoros tagjaként Komlón voltam a Kodály Zoltánról elnevezett gyermekkoros fesztiválon. Ott néhány magyar dalt is énekeltünk, melyek szövegét – biztosan emlékszel – a te segítségeddel tanultuk be. És amikor később komolyabban kezdtem foglalkozni a magyar nyelvvel, hamar kiderült, hogy jól választottam, hogy nagyon tetszik.

– *Szerinted nehéz a csehek számára a magyar nyelv?*

– Szerintem egy ilyen más szerkezetű nyelv esetében főleg a kezdet nehéz. A tanulónak mindjárt az elején viszonylag sok nehéz nyelvtani jelenséggel kell megbirkóznia, mert pl. az angoltól vagy a némettől eltérően még a leg egyszerűbb mondatok szerkesztésénél sem boldogul azzal, hogy egyszerűen helyettesítene a cseh szavakat magyar megfelelőikkel. Ugyanakkor, aki érdeklődik a nyelvek iránt és fogékony irántuk, annak ez a másság segíthet is, mert újból és újból gerjeszti érdeklődését, s ezáltal fenntartja motiváltságát. Amikor pedig már odáig jutottunk, hogy ismerjük az egész nyelvtani rendszert, és már valami szókészletünk is van, már „csak” annyi marad hátra, hogy megtanuljunk beszélni és érteni, azaz gyorsan reagálni az idegen nyelven, hogy tudjunk azon a nyelven gondolkodni, vagy hogy képesek legyünk egy valamire való írott szöveget összehozni... akkor szerintem mindegy,

melyik nyelvet akarjuk elsajátítani. Itt már nem számít a különbözőség mértéke. Ennek a fázisnak a sikere főleg a gyakorlalon múlik: sokat kell beszélni, olvasni, írni, fordítani, és főleg egy jó darabig olyan környezetben élni, ahol beszéljük a nyelvet.

– *Mi az, amivel gazdagodtál tanulmányaid során?*

– Mármost a magyar tanulmányaim során? Azon kívül, hogy bizonyos mértékig elsajátítottam egy gyönyörű nyelvet, melynek ismerete most kenyeret is biztosít nekem, megismerhettem egy másik országot és az ottani életet. Amikor tolmácként kísérek valakit Magyarországon, vagy barátokkal utazom arrafelé, mindig érzem, hogy milyen jó egy „idegen” országban otthonosan mozogni. Idegen időzjelben, mert én már nem érzem Magyarországot idegennek. Ezen kívül nagyon fontosnak tartom azt, hogy nézeteimben nem maradok egy ország határain belül. Itt nálunk, Közép-Európában, az emberek gyakran hajlamosak a hagyományos nemzeti felfogásokat, értelmezéseket, önképeket dédelgetni és zárt társaságként győzködni egymást saját igazukról anélkül, hogy szembesítenék nézeteiket a határokon túl megfogalmazottakkal. Pedig az összehasonlítás nagyon tanulságos és hasznos, bár olykor nem egyszerű, mert nem könnyű dolog egy eddig megkérdőjelezhetetlennek tűnő nézetet újraértékelni. Az, hogy két közép-európai nemzet kultúráját, történetét, hagyományait ismerem meg, bizony nagy befolyással volt nézeteimre, annál is inkább, mert a magyar és a cseh „nemzeti ideológia” több kérdésben eltérően értelmezi a történeteket és a jelen tennivalóit is.

– *Milyennek ismerted meg a magyarokat, amikor Magyarországon voltál? Vannak magyar barátaid?*

– A második felével kezdem: vannak magyar barátaim, bár be kell vallanom, a régi barátságok ápolása, főleg a levelezés kimondottan a gyengéim közé tartozik. Emiatt a budapesti tartózkodásom idején megkötött kapcsolataim egy része megszakadt, de remélem,

még újra lehet őket éleszteni... Hogy milyenek a magyarok? Ezt gyakran kérdezik tőlem, de sose tudom, mit válaszoljak. Én nem hiszek a nemzeti jellemben, jellemük mindig csak egyéneknek van, mégpedig különféle. A magyarok esetében is. Lehet, hogy azért nem tapasztaltam egy bizonyos „magyar jellemet”, mert a földrajzi és kulturális közelségnek köszönhetően a cseh és a magyar társadalom hasonlóképpen él és hasonló összetételű. Olyan különbségek, mint például a vallásosság intenzitása vagy a már említett nézetbeli különbségek, azok nem jutnak kifejezésre az emberi kapcsolatok szintjén – legalábbis én nem látom őket ott megmutatkozni. Az is számít, hogy Csehországban és Magyarországon egyaránt többnyire nagyvárosokban mozogtam – lehet, hogy másképpen látnám a dolgot, ha a magyar és a cseh vidéken előket tudnám összehasonlítani.

– *Milyen országokban kötöttél még barátságokat?*

– Azt hiszem, eléggé zárkózott ember vagyok, úgyhogy nekem sok idő és a kedvező körülmények találkozása kell ahhoz, hogy barátságot kösssek. Magyarországon kívül ez talán még Finnországban sikerült.

– *Hol érzed legjobban magad? Miért?*

– Hát a legjobban valószínűleg itt érzem magam, Csehországban, mert itt vannak a barátaim, a családom, ide fűz a legtöbb szál. De e tudom képzelni, hogy más országban élnék. Jól érzem magam Németországban és az észak-európai országokban, főleg Finnországban. Az északi országoknak még az a számomra jelentős előnyük, hogy hidegebb éghajlatúak. Ugyanis én egy kicsit rosszul bírom az itteni forró nyarakat.

– *Van hasonlóság a magyarok és finnek között, ha már egyszer nyelvrokonok, és valamilyen közös bazában éltek?*

– Megint a nemzetek közötti hasonlóságnál, eltéréseknél vagyunk. A finnekről vagy általában az észak-európaiakról azt szokás mondani, hogy csenedesebbek, higgadtabbak. A helsinki utcákon valóban valahogy nyugodtabban

megy az élet, mint mondjuk a Nyugati pályaudvar környékén, kisebb finnországi városokról nem is beszélve. De ha este bemegyünk egy helsinki vagy akár vidéki kocsmába vagy diszkóba, akkor mindjárt más a kép. Amikor a budapesti egyetemen egy finn diákcsoportot láttunk vendégül, akkor nemegyszer mi voltunk a lehangosabb társaság a villamoson vagy a kocsmában. Egyébként lehet, hogy a kocsmázás egy olyan közös vonás, amit kérdeztél, dehát akkor úgy néz ki, hogy a magyarokon, finneken és észteken kívül a többi európai nép is az Urál környékéről származik.

– Mivel a politikával foglalkozol – jelenleg a politológia szakon vagy végzős hallgató – térdjünk át egy picit erre a témára. Milyen hasonlóságot illetve különbséget látsz az utóbbi évek demokratikus fejlődésében Magyarországon és Csehországon?

– Ha nagyon tömören szeretném összefoglalni a két országot az utóbbi másfél évtizedben megtett útját, akkor azt mondanám, hogy viszonylag gyorsan sikerült létrehozni egy működőképes, nyugati típusú demokratikus intézményrendszert, amelyik azonban mind a mai napig nem egészen nyugati körülmények között kénytelen működni. Ezek alatt a körülmények alatt az embereket értem politikai kultúrájukkal, a politikáról és a közigazgatásról alkotott elképzelésükkel. Az intézményrendszer érettségét az EU-tagsággal ismerték el, a politikai rendszer valódi működéséről pedig a polgárok állítanak ki bizonyítványt: a demokratikus intézményekbe vetett kis bizalmukkal, a politikai átmenetben való csalódottságukkal. A rendszerváltás utáni években a két országban sok minden másképpen zajlott le, pl. a gazdaságpolitika terén, más volt az ütemezés is. Amíg a 90. évek első felében Csehország számított bátrabbnak a fájdalmas reformintézkedések bevezetésében, későbbiekben kiegyenlítődtől a pontarány, és Magyarország lassan fölénybe is került. Az utóbbi években a magyar kormányok több olyan gordiuszi csomó kettévágására szánták el magukat – természetesen hangos viták közepette – amelyekre a cseh kollégáinknak „egyéb elfoglaltságuk miatt”

valahogy nem marad idejük.

– Mi az, ami összeköti minket, és mit lehetne tenni, hogy a két nemzet közelebb kerüljön egymáshoz?

– Hasonló múltunk miatt közösek a problémáink, sok esetben közösek a két ország érdekei. Úgy látom, még nem tudunk közösen síkra szállni érdekeink érvényesítéséért, de remélem, hogy az Európai Unióban ezt csakhamar megtanuljuk, mert az uniós politikai mechanizmusok fontos eleme az érdekszövetségek kialakítása. Két ugyanakkora és körülbelül ugyanolyan fejlettségű tagállamként szinte együttműködésre vagyunk ítélve. Reméljük, hogy azok a nézeteltérések, amelyekről korábban beszélünk, idővel jelentéktelenednek, és nem hátráltatják az együttműködést. Ahhoz viszont nagyobb nyitottság kellene mindkét oldalon. Az egyre szaporodó gazdasági, kulturális és egyszerű emberi kapcsolatok szerintem reményt adnak ilyen nyitottságra, közös megismerésre és megértésre.

– Gondolom, kevés a szabadidőd, de ha mégis van, mivel töltöd legszívesebben?

– Bár sok a munkám, minden este edzésre járok... vagyis négyszer-öttször hetente, átlagosan két órát töltök ott. De még nem mondtam, mit is csinállok: hosszú évek óta táncolok, az utóbbi években már csak a standard táncokkal foglalkozom (a latinamerikaiakat a fiatalabbakra bíztam). Ezen kívül nagyon szívesen járok kirándulni, főleg gombát szedni. És talán elárulhatom azt is, hogy nagyon szeretek aludni.

– Köszönöm a beszélgetést.

Megjegyzés: A brünni Magyar Kulturális és Információs Centrumban februárban magyar nyelvtanfolyam indult Lukáš vezetésével. A kezdőknek szánt tanfolyamra öten jelentkeztek, de reméljük, hogy ez csak a kezdet, és tanfolyamunkkal sikerül felújítani a brünni magyar nyelvoktatás hagyományát.

Ha tanácstalanok is a műzsák, azért el ne hallgassanak teljesen!

A Futárban olvasva Attila cikkét a Tanácstalan műzsákról (vagy ha úgy tetszik, a Tükörben leköszölt Mi legyen a következő darab? -ról) kell hogy reagáljak.

Ha tanácstalanok is a műzsák, azért el ne hallgassanak teljesen! Hát úgy nemigen lehet adni a közvéleményre, amikor az teljesen közböcs. Személy szerint ez nekem sem tetszik.

Mi hiányozhat a „mai” magyaroknak kultúra, szórakozás terén? Vagy immár megadatik nekik mindennemű elégtétel e téren a konzum-közösség, az internet, a munka, vagy a család, a barátok által? Vagy hát tulajdonképpen mi nem tetszhet a Mélyen Tisztelt Publikumnak? Sajna, itt csak találgatni lehet – néma gyereknek az anyja sem érti a szavát. Vagy szégyenlenek megjelenni „övéik” között, mivel „...já už ugyste tudom annyit maďarsky, nem érteném amiről ottan van beszéd, a manželka se akar hogy odajárjak klubba, monta nekem: Bud Maďaři alebo já a tvoje rodina, meg hogy: Nemlúv ty sprostárny maďarský na to děcko, co z něj bude. Ugyhogy inkább a sörre járok a csehek barátokkal”. Ez egy általam kigondolt monológ-részlet, de merem állítani, hogy bizony esetenként valóban így lehet. És hogy miért nem szólnak hozzá egy-egy rendezvényen, gyűlésen jelenlévők a dolgokhoz, amikor netán elhangzik a (lehet, hogy számukra talán „szemrehányó”?) kérdés: Akar valaki hozzászólni? – ez számomra is talány. De szeretném, ha e talányt sikerülne valamilyen megoldani. Mindenki mindennel meg van elégedve? Talán ki kellene találni valamilyen írásos közvéleménykutatást tagjaink körében? Ha jól emlékszem, ezt is már próbáltuk egyszer körlevélben, s ami visszajött akkor kitöltve, enyhén szólva kevés volt. Nehéz helytállni a mai reklám-propagációs szórólapok tömkelegében. Vagy tán annyira belesulykolódtak az

emberekbe a volt kommunista rendszer „držet hubu a krok”, „kdo se ptá, je podezřelý” dogmái?

A fentebb jellemzett (vagy más) helyzetű személy – helyzetétől eltekintve – mégis szimpatizál a magyarokkal, vagy ha úgy tetszik, a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségével minimálisan azért, hogy minden évben rendszeresen befizeti a tagdíjat, melynek összege tűnhet úgy elhanyagolhatónak is, mint meggondolandó (netán fölösleges) kiadásnak is – embere válogatja; úgy hiszem, az anyagiakat illetően más és más véleménnyel van pl. a diák, a gyárigazgató, a munkanélküli, az egyszerű munkás, vagy a nyugdíjas... Vajon mi vezet erre a „nemes” tette emberünket? Talán furdalja a lelkiismeret? Vagy ezzel akarja kifejezni: „...én is itt vagyok!”? Vagy megszokásból? És mit vár vissza? Számára elegendő elégtételt ad a havonta egyszer póstázott Meghívó / Pozvánka elolvasása? Nem kíváncsi többi „sorstársára”? Nem igényli a magyar környezetet, ami számára talán nosztalgiasnak tűnhet? Elvben ellene van mindenféle szervezkedésnek („...nem vótam én bizon semmi pártba sohave, híhattak ahova csak akartak, még a Svaz záhradníkú se, ilyen klubbokba meg pláne se megyek...”) Csak nem az lenne a fő probléma, hogy a klubhelyiség túlságosan messzire esik lakhelyétől („...to já bych musel jet šalinó dvanást minut a ještě pět minut pěšmo, noa večír zas zpátky, tak to rači zvošanu doma...”) ? Vagy éppen a kijelölt időpont nem felel meg („...stejně tam dávaj ten Dalas, 137.díl, notoještrašný, tak to ani nemůžu zas nikam jít...”) ? És még sok hasonló kérdést tehetnénk fel. De... Ki válaszol?

El kell mondanom, hogy személyem szerint szintén nem rózsás a helyzet. Igaz, itthon mindkét gyermekemmel kizárólag magyarul beszélek, ami néha számomra is igényes, mondhatnám időnként kimerítő, de (cseh ajkú) családom és (cseh) környezetem lelkes támogatását bírom e téren – szóval ami a rendezvényeken való részvételemet illeti, az bizony, amióta elköltöztem Brünnből, majd-

hogy nullára csökkent. (Hogy az aktív együttműködést ne is említsem; azóta, hogy egy ügyetlen esés következtében operált jobb térdízületemet nem száz százalékra térítették vissza az orvosok a mozgásba, se tánc, se foci, se szaladgálás...sajnos!) Első a megélhetés, a család, a ház(ak) körüli munka. Sajnos elképzelésemnek és végzettségemnek megfelelő munkát – ami legalább olyan szinten lenne fizetve és legalább olyannyira érdekelne is, mint jelenlegi brünni munkahelyi beosztásom – itt Letovice városában, sem környékén eddig nem leltem. Hogy költözzünk „vissza” városba, arról – ami személyemet illeti – hallani sem akarok, pedig feleségem szintén felvetette e lehetőségét. Eddigi életemet mint város-

lakó éltem (ami kb. 40 esztendő tész ki), és mondhatom, nem hiányzik, elég volt a városból – a további 40 évet itt, nyugodt, vidéki környezetben szeretném tölteni. A többit majd meglátjuk...

Na ennyit rólam, most hallgassuk-olvassuk, mit mondanak-írnak magukról (vagy netán rólunk) további „klubtagjaink”. Remélem, mernek, tudnak, akarnak, nem restek, igényeik vannak, nem szégyenlősek; s ha nem is tudnak magyarul, próbálkozzanak – hiszen a jó pap is holtig tanul, s ha már minden kötél szakad, első próbálkozásra talán a cseh nyelv is besegíthet. Ami engem illet, csehül írni is, beszélni is kitűnően tudok.

-TN-

České resumé

V úvodním článku **Zpět k četbě?** se A. Detáry zamýšlí nad příčinami poklesu četby a informuje o kampani na popularizaci četby knih, která před dvěma lety proběhla ve Velké Británii (Big Read) a na jaře se rozbíhá v Maďarsku. Další příspěvek **Knihovny ve službách národnostních menšin** je otištěn v češtině a pochází z oborové práce čerstvého absolventa MU v Brně Ivany Brunovské. 11. duben je dnem poezie v Maďarsku. Je to den narození jednoho z nejvýznamnějších básníků 20. století, kterému je věnován článek A. Šabacké **100 let narození Attily József**. Před 35 lety byl v Brně založen klub maďarských studentů KAFEDIK. Toto výročí připomíná krátký **rozhovor s předsedkyní klubu Tünde Ambrus**. Přílohou našeho zpravodaje je letošní první číslo studentského občasníku Sárge Szamár (Žlutý osel). Čtyři příspěvky rubriky **Ze života Svazu** jsou věnovány Svazu Maďarů v Brně: dočteme se o činnosti a hospodaření organizace v roce 2004, o nových domovských stránkách Maďarského kulturního a informačního centra a vzniku a vystoupeních folklórního souboru brněnských Maďarů Kőrös (Jasan). Najdeme tu také **seznam členů organizace**. Další část zpravodaje přináší ohlasy na činnost Svazu Maďarů v tisku. V rubrice **Historie** najdeme tři brněnské pověsti: pověst o neslušném mužičkovi, o zvonění na Petrově a o brněnském drakovi. V rubrice **Zajímavosti** se dočteme o programových změnách na maďarském satelitním kanálu m2, o konferenci o národnostních menšinách v Rakousku, o novém zpravodaji organizace krajanů v západoevropských zemích a v zámoří (NYEOMSZSZ) a najdeme zde i zajímavosti a kvíz o Evropské unii. V rubrice **Rozhovor** Á. Šabacká rozmlouvá s Lukášem Bendou, absolventem maďarštiny na MU Brno, který se při studiu politologie věnuje současné maďarské politice. Závěr zpravodaje patří **ohlasu čtenáře**, který reaguje na úvahu z předcházejícího čísla.

**Vychází za finanční podpory Magistrátu města Brna
a Nadace Rákóczi**

QUI AD ANNO EPUSQUE MI
ANNUM 1799 INC. ERAT CAPTIVUS
PONTI A.D. 1927 BUNNENSIS

1999

35 éves volt a

KARFEDIK

